

HIMMELSKT STÖD

FÖRSTA OPERATIONEN SOM ALLIERAD

Lv6 växer med tyngre **LUFTVÄRN**

ARBETSDYKARE går på djupet

Så klarar de **INRYCKSCHOCKEN**

PLUS: RESERVOFFICERENS RESA | NEKROLOG ÖVER AK4
BROTTARMÄSTAREN | HISTORIA: TÅGBOMBNING I VÄSTMANLAND

RESPEKT HOS ALLIERADE

SVERIGES INTEGRATIONSFAS I Nato avslutades med Final Integration Conference på Karlbergs slott i slutet av april. Därmed ingår Försvarsmakten även formellt fullt ut i Natos ledningsstruktur och avskräckning. Under en resa till USA fick jag omedelbar återkoppling till vad som därefter utspelade sig i Bryssel. Omdömet från general Philippe Lavigne, Supreme Allied Commander Transformation (SACT), över hur Försvarsmakten genomfört fortsatt integrationsprocess sammanfattades med ett ord:

grund för sina förslag, vilket är både bra och unikt. Till det har bedräningen fogat ett antal tilläggs-paket. Dessa har Försvarsmakten i ett nytt budgetunderlag, inom de ekonomiska ramar som regeringen anvisat, bedömt utifrån helhet och realiserbarhet.

NU INVÄNTAR VI regeringens ställningstaganden genom en proposition till riksdagen och det efterföljande försvarsbeslutet. Först därefter lämnar vi försvarsbeslut 2020 och går in i ett nytt orderläge.

”Den konstruktiva anda som präglat de förtroendevalda rådsmedlemmarna i Plikträdet hjälper oss att bli än bättre.”

Impressive! Jag vill rikta ett stort tack till alla som har bidragit till arbetet som inger respekt hos våra allierade.

Men integrationen slutar inte i och med ett gott betyg. Det är ett arbete som aldrig riktigt upphör, i likhet med Natos egen utveckling. Om några veckor håller Nato toppmöte och vi kan förvänta oss att omvärldsutvecklingen speglas i de ambitionshöjningar som i förlängningen – under 2025 – ger oss nya förmågemål att omhänderta.

Detta är en anledning till Försvarsmaktens uppmaning om att inte steloperera det försvarsbeslut vi går in i efter årsskiftet. Jag konstaterar att Försvarsberedningen har utgått ifrån det militära rådet från hösten 2023 samt vårt budgetunderlag i sitt arbete med slutrapporten och lagt dem som

Men en sak kan man förutse redan nu, nämligen ett ökat antal värnpliktiga. Efter att ha besökt årets Värnpliktskongress och haft med förutvarande pliktråd att göra under året som gått, kan jag konstatera att den konstruktiva anda som präglat de förtroendevalda rådsmedlemmarna hjälper oss att bli än bättre. Hård men rättvis, är det epitet jag förknippar med Plikträdet.

Jag hoppas att det blir en riktigt fin sommar och att du får välförtjänt återhämtning inför ännu en höst med såväl nya spännande utmaningar som hårt arbete.

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT

S10 PORTRÄTTET

Färgexploderande
ekonom

S12 ARBETSDYKARE

De har dykeri som
extratjänst

S18 GULDKORNET

Spanings-tv på
60-talet

S36 VÄRDLANDSSTÖD

Så funkade det under
Immediate Response

S38 VINNANDE METOD

Han har forskat på hur
man segrar i stridenS42 RESERVOFFICERENS
RESAOm kårens uveckling
genom tidernaS44 HUR PÅVERKAS DU AV
NATO?

Värnpliktiga svarar

S46 PLIKTRÅDET

Högre dagarsättning
en central fråga på
årliga kongressen

S50 HALLÅ DÅR ...

Maria Skylvik i
dragonmusikkåren

S52 MATERIEL

AK 4 till slut

S60 FYS

Brottnarstjärnans
träningstips

S62 TILL SIST

Kunglig rodd, gin och
tonic och boktips

S65 FOLKFÖRANKRING

Forsvarsmaktens
ögonöppnande
containerkampanj

S67 BILDEN

DANSA IN SOMMAREN

JAG BESÖKTE NYLIGEN HALMSTAD. Solen var där, värmen. Människor var glada. Inte minst de strax muck-färdiga värnpliktiga som putsade på oljig materiel i en fordonshall på luftvärnsregementet.

Den stora fordonshallen var som de flesta fordonshallar. Lite mörk, högt i tak, rå. Omysig. Men stämningen var allt annat än det. En blåtandshögtalare pumpade ut musik, lyfte humöret, fick det monotona trasputsandet att bli uthärdligt. Någon, nyss klar med ett moment, tar några danssteg på betonggolvet och landar i solen utanför i väntan på visitation.

Läs om besöket på sidan 22. Och dansa in sommaren.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

LUFTVÄRN LYFTER. Det starka fokuset på luftvärn blir ytterst påtagligt på Lv 6 i Halmstad. **S22**

INRYCKSCHOCKEN Ingen av dem hade tänkt göra lumpen. Nu siktar de på en framtid inom Forsvarsmakten. **S48**

SKARPA GÄSTER Den massiva luftlandsättning var bara början när Natokompisar kom till Skåne. **S28**

BOMBAT TÅG Hur stor skada gör egentligen bomber på tåg? Det finns bara ett sätt att ta reda på det. **S56**

Trycksak:
3041 0118

REDAKTION. Forsvarsmaktens personaltidning finns även på www.forsvarsmakten.se och Emilia. **Kontakt:** ff-red@mil.se, telefon: 08-788 88 88. **Ansvarig utgivare:** Anna Siverstig, kommunikationsdirektör. **Redaktör:** Henrik Lundqvist Rådmark, henrikraadmark@mil.se, Forsvarsmaktens kommunikationsavdelning. **Art Director:** Markus Hillborg, Make Your Mark, Stockholm. **Tryck:** Ljungbergs tryckeri. Redaktionen förbehåller sig rätten att bearbeta inkommet material. *Enskilda artiklar ger inte nödvändigtvis uttryck för Forsvarsmaktens officiella ståndpunkt.* För ej beställt material ansvaras ej. Utgivningsdag 19 juni 2024. ISSN 1100-8245. Omslag: Amanda Gahn/Stridsfoto.

NATO TAR IN GOTLANDSTERRÄNGEN

I mitten av april besökte Nato-officerare Gotland, för att få en konkret bild av området för arbetet med den försvarsplanering som görs med Försvarsmakten.

DET ÄR EN sak att betrakta ett område på en karta. En helt annan att se det på plats. Det konstaterade Natos planeringschef, den brittiske generalmajoren Mark Pullan, under besöket på Gotland i mitten av april.

– För oss som jobbar med försvarsplanering är det viktigt att på plats skapa sig en bättre och djupare förståelse för hur det ser ut, säger han.

Det Mark Pullan och hans kollegor fick se hjälper till att bygga en stadig grund för delar av Natos och Sveriges gemensamma försvarsplanering.

– Att rent konkret se hur exempelvis kustlinjer ser ut ökar förståelsen både för vilka utmaningar vi står inför när det gäller försvaret av Gotland, och för hur vi kan utnyttja geo-

Natoofficere spanar ut över Visby hamn.

PHILIP SIMON/FÖRSVARSMAKTEN

grafen för att skapa möjligheter, berättar han utan att vilja gå in på detaljer.

Mark Pullan konstaterade att det är viktigt att Gotland inte blir isolerat vid en konflikt, och att det måste finnas tillräckligt med militär personal och materiel så att ön får den nödvändiga motståndskraften.

Den ungefär 30 man starka Natogruppen besökte Gotlands regemente P 18 och hamnarna

i Visby respektive Slite. Man gjorde även ett stopp vid orten Kappelshamn, som ska bli reservhamn med militär kapacitet senast 2030.

– Att Nato valde Gotland för sitt besök beror på öns strategiska läge. Gotland har en central position i Östersjön och är viktig för försvaret av både Sverige och Nato, säger Fredrik Ståhlberg, ställföreträdande chef för operationsledningen i Högkvarteret.

PILOTER TOG EXAMEN I USA

LUFTSTRIDSSKOLAN

Navigationsflygning under utbildningen. Dagen före examen landade de för sista gången på Naval Air Station Corpus Christi i Texas.

Tre nya transportpiloter från flygvapnet har tagit examen på U.S. Navy Advanced Multi-Engine Multi-Service Pilot Training i USA.

ELEVERNA INGÅR i den andra utbildningsomgången som genomför sin utbildning i USA, som pågått i totalt 17 månader. De examinerade eleverna tilldelades utbildningstecknet U.S. Navy Wings of Gold och kan därmed titulera sig Naval Aviators.

I juni deltar eleverna i den svenska vingexamen på Flygskolan på Malmen. Utbildningen fortsätter i höst på Trafikflyghögskolan i Ljungbyhed.

OLA BERGLIND/FÖRSVARSMAKTEN

Patrik Fältström, Försvarsmaktens övningsledare, tillsammans med några av deltagarna vid övningen.

SVERIGE OCH ISLAND ÖVADE CYBERFÖRSVAR

Under april övade Sverige tillsammans med Island i världens största cybersäkerhetsövning; Locked Shields 2024.

– DELTAGANDET I LOCKED SHIELDS bidrar till att förbereda och utveckla cyberförsvarets samverkan med nationella myndigheter, organisationer och företag samt Nato och dess medlemsländer, säger Thomas Höglund, chef för Försvarsstabens cyberavdelning.

Det svenska deltagandet var primärt från Försvarsmakten och organisationer utvalda av Nationellt Cybersäkerhetscentrum (Swish, Finansiell ID-teknik, Nasdaq och Bankgirot). Dessutom deltog personer som arbetar med cybersäkerhet i civil sektor, såväl myndigheter som privata företag. Isländsk medverkan bestod av bland annat deltagande från CERT-IS,

polisen, utrikesdepartementet och den isländska finanssektorn.

Det svensk-isländska deltagandet genomfördes från Ledningsregementet, som aktivt under hela övningsperioden har skapat optimala förutsättningar. Sverige har även haft personal i CCDCoEs övningsledning i Tallinn som arrangerade och sammanhöll övningen.

OM LOCKED SHIELDS

»» Under övningen får deltagarna i en simulerad miljö enskilt och tillsammans skydda infrastrukturen i ett fiktivt land. De möter en rad utmaningar som imiterar komplexiteten i det verkliga cyberförsvaret.

»» Deltagarna uppmanas att utnyttja sina kollektiva färdigheter och främja en miljö där samarbete är nyckeln till att övervinna komplicerade cyberutmaningar.

CITATET

"Vi måste ta större risker med vår egen beredskap. Det är budskapet jag har till försvarsheferna."

Amiral **Rob Bauer**, chefen för Natos militära kommitté, om vikten av att stötta Ukraina med militär materiel även om det påverkar den egna beredskapen. Dagens Nyheter 17 maj.

FÖRSTA NATOGENERALEN

I april blev det klart att brigadgeneral Torbjörn Sahlén blir Sveriges första Natogeneral. Det skedde genom omröstning i Natos militärkommitté.

Torbjörn Sahlén är i dag chef för strategienheten vid Försvarsstaben, men har tio års erfarenhet av olika befattningar i Bryssel.

– Det ska bli riktigt kul att återvända till Bryssel.

Brigadgeneralen tillträder tjänsten som Deputy Director Operations and Planning (O&P) Division vid internationella militära staben inom Natohögkvarteret i januari 2025.

– Det är viktigt för medlemskapet att vi kommer in i Natos strukturer och viktigt för kunskapsspridande, säger Torbjörn Sahlén.

Beskedet från omröstningen var välkommet.

– Jag kan inte tänka mig en bättre representant för Sverige och Försvarsmakten, det blir också riktigt bra för alliansen, säger generalmajor Johan Pekari, chef för strategienheten.

Brigadgeneral Torbjörn Sahlén blir Sveriges första Natogeneral.

LINUS EHN/FÖRSVARSMAKTEN

FLER VILL BLI OFFICERARE

Antalet ansökningar till grundläggande officersutbildning har varit större än någonsin under 2024.

DRYGT I 700 HAR SÖKT utbildningen och av dessa har hittills 900 uppfyllt antagningskraven. Alla dessa har erbjudits en utbildningsplats.

– Med ett försämrat omvärldsläge gör Försvarmakten sitt yttersta för att öka försvarsförmågan, så väl med rätt personalvolym som med rätt kompetenser. Det är därför mycket glädjande att antalet ansökningar ökat och att fler antas till officersutbildningarna, säger generalmajor Michael Cherinet, Försvarmaktens utbildningschef.

Det är i skrivande stund för tidigt att säga hur många av de som ansökt som kommer att påbörja utbildningen. Utifrån tidigare statistik bedömer Försvarmakten dock att cirka 650

Examensceremoni för officersprogrammet vid Militärhögskolan Karlberg 2023.

NIKLAS ENGLUND/FÖRSVARMAKTEN

av dem som antagits kommer att påbörja utbildning, varav upp till 100 blivande reservofficerare. Antalet antagna väntas därmed öka med 24 procent jämfört med 2023.

Grundläggande officersutbildning innefattar specialistofficersutbildning, reservofficersutbildning samt reservspecialistofficersutbildning.

– Vi har arbetat nära Förvarshögskolan och

kraftsamlat för att maximera antagningarna både till grundläggande officersutbildning samt officersprogrammet. Vi har också genomfört en särskild översyn för att maximera antalet utbildningsplatser på Försvarmaktens skolor, med bibehållen kvalitet i utbildningen, säger kommandör Anna-Karin Broth som är chef för utbildningsavdelningen hos Försvarmakten.

TOTALFÖRSVAR: APOTEKET BYGGER BEREDSKAPSLAGER

Apoteket AB får i uppdrag att hålla läkemedel i lager att användas i händelse av kris eller krig.

FRÅGAN OM lagerhållning av läkemedel blev aktuell under pandemin, men har fått förnyad aktualitet genom Totalförsvarets återkomst. I maj tecknades ett avtal mellan Försvarmakten och Socialstyrelsen å ena sidan och Apoteket AB å andra sidan, som innebär att Apoteket ska hålla vissa läkemedel i lager.

Försvarmakten övar avancerad sjukvård inom ramen för Totalförsvaret tillsammans med Polisen och civil sjukvård under övning Meteor 22.

HAMPUS ANDERSSON/FÖRSVARMAKTEN

– Dessa lager kommer stärka Försvarmaktens totala sjukvårdsförmåga i händelse av kris och krig. Lagren är främst för Försvarmaktens behov

men skulle vid en krissituation även kunna användas av en annan part, säger Helena Gustafsson, försvarsöverapotekare vid Försvarsmedicincentrum.

HÖGA BETYG FÖR GEMENSKAP OCH LEDARSKAP

Trots hög arbetsbelastning ser Försvarsmaktens personal övervägande positivt på sin arbetssituation. Det visar den senaste medarbetarundersökningen FM Vind.

De starkaste resultaten får precis som tidigare år synen på gemenskapen i den egna gruppen och den sociala arbetsmiljön. Det sociala arbetsmiljöindexet är i genomsnitt 82 på en 100-gradig skala. Det dagliga arbetet och arbetsklimatet i den närmaste arbetsgruppen får generellt starka medelvärden.

– Trots att vi står inför stora utmaningar med försämrat omvärldsläge så är det mycket glädjande att gemenskapen och arbetsklimatet är bra i det dagliga arbetet. Det är särskilt viktigt nu när vi är på en resa där vi bygger ett starkare försvar, säger överbefälhavare Micael Bydén.

Den närmaste chefens ledarskap får höga betyg. Medelvärdet för förtroendet för närmaste chefen ligger på 85 i årets undersökning.

– Det visar att Försvarsmakten har duktiga chefer som har klarat av att både vara ledare

De starkaste resultaten får precis som tidigare år synen på gemenskapen i den egna gruppen och den sociala arbetsmiljön.

AXEL ÖBERG/FÖRSVARMAKTEN

och balansera verksamheten, säger Kim-Lena Ekvall Svedenblad, myndighetens personaldirektör.

Även synen på Försvarsmakten som arbetsgivare har förbättrats. Viljan att rekommendera Försvarsmakten som arbetsgivare ökade med tre poäng till 73 av 100. Däremot visar undersökningen en försämrad syn på utrustningen utifrån behoven i arbetet. Medelvärdet gick ner med fyra resultatenheter sedan förra FM Vind genomfördes.

Ovälkomet beteende är fortsatt ett problem. Det har minskat något från 7 till 6 procent, men det betyder inte att Försvarsmakten är nöjd med resultatet utan kommer

att arbeta vidare med frågan. FM Vind visar på en jämställdhetsproblematik, där kvinnor fortfarande är överrepresenterade i att vara utsatta för ovälskommen beteende.

Resultatet i årets FM Vind baseras på 18 318 svar och svarsfrekvensen låg på 74 procent.

– Vi tackar alla medarbetare som bidrar till att utveckla Försvarsmakten genom att lämna sina svar. FM Vind är anonym och vi uppskattar ärliga svar. Nu påbörjas arbetet med att analysera svaren så att de ska kunna användas som underlag för övergripande beslut och styrningar, säger Kim-Lena Ekvall Svedenblad.

ASPIDES I SIFFROR

Aspides är en EU-ledd insats som skyddar civila fartyg i Röda havet mot attacker från bland annat Huthirebellerna. Försvarsmakten bidrar bland annat med tre stabsofficerare på det operativa högkvarteret i Larissa i

Grekland och en stabsofficer på styrkans ledningsfartyg. I juli skickas även en traumaenhet om cirka tio personer.

Operationsområdet sträcker sig främst över de stora sjö- och handelsvägarna i Röda havet samt i vattnen utanför Yemen och Oman.

120 handelsfartyg skyddade
13 drönare oskadliggjorda
4 ballistiska robotar stoppade
19 deltagande nationer

NOT. GÄLLER FEB-MAJ 2024

DRÖNARE TILL HEMVÄRNET

FÖRSVARSMAKTEN

Utbildningen som hållits under april är en milstolpe i implementeringen av drönare i Hemvärdnet.

Nu införs drönare brett i Hemvärdnet. Framöver kommer hundratals hemvärnssoldater att utbildas till drönaroperatörer.

– Tillsammans med andra tekniska sensorer ökar drönare hemvärnsförbandens förmåga att lösa sina uppgifter i både dagsljus och mörker, säger överstelöjtnant Helen Svärd, chef för stöddavdelningen vid Rikshemvärnsstaben.

Drönarna kommer att finnas hos hemvärnsplutoner över hela landet, och ska stödja hemvärnsförbanden vid skydd, bevakning, försvar och ytövervakning. Farkosterna kan ge förbanden möjlighet att

PÅ NY POST

Regementsförvaltare **Thomas Grevholm** beviljas tjänstledighet för tjänstgöring vid Försvarshögskolan som högskoleförvaltare, från 1 augusti tills vidare, dock som längst till 31 juli 2027.

Ellen Rova placeras som ekonomirektör tillika chef för ekonomi- och verksamhetsstyrningsavdelningen vid Försvarsstaben, från 1 april tills vidare, dock som längst till 31 maj 20230.

Förvaltare **Mikael Hultén Bank** placeras vid Sjöstridsskolan som skolförvaltare från den 1 juni tills vidare, dock längst till 30 juni 2029.

Förvaltare **Fredrik Romås** placeras vid Helikopterflottillen som förbandsförvaltare från den 1 maj tills vidare, dock som längst till den 30 juni 2029.

Förvaltare **Fredrik Majby** placeras

vid Militärregion mitt som regionsförvaltare från den 1 maj tills vidare, dock som längst till den 30 juni 2029.

Anders Malm utnämndes till överste den 2 april i samband med placeringen som chef på Rikshemvärnsstaben vid HKV FST.

Daniel Rydberg utnämndes till överste den 11 april i samband med placeringen som brigadchef vid I 19.

Överste **Magnus Ståhl** placeras som Till förfogande till C FST STRA under perioden 1 maj 2024 till 31 jan 2025.

Överstelöjtnant **Johan Jönsson** placeras som chef för Lv 6 från 3 maj tills vidare, dock längst till 31 augusti 2027.

Överste **Mikael Beck** placeras som avdelningschef vid HKV FST STRA

Förmågeinriktning från 3 maj tills vidare, dock som längst till 31 augusti 2027.

Överste **Jerker Sundström** placeras vid Militärhögskolan Karlberg som chef den 1 juni tills vidare, dock som längst till 31 augusti 2028.

Överste **Matthias Landström** placeras som TFF vid HKV FST från den 1 maj tills vidare, dock längst till 30 april 2027.

Kommandör **Anders Sundman** placeras som elev vid National Defence University i Washington, D.C., USA från 22 juni tills vidare, dock som längst till 13 juni 2025.

Överste **Peter Tagesson** placeras som chef för Militärhögskolan Halmstad från 1 september tills vidare, dock som längst till 28 februari 2027.

Överste **Magnus Frykvall** placeras som avdelningschef för utvecklings-

inhämta underrättelser i realtid, för att till exempel kunna se vad som döljer sig bakom en kulle eller en skogsriddå. Systemen ger även möjlighet att leda indirekt eld.

– Tidigare har vi bara haft ögon i markhöjd, nu får vi även ögon uppifrån. Vi blir mer effektiva och förbanden får högre krigsduglighet, säger Helen Svärd.

Utbildningen av drönarinstruktörer påbörjades under 2023 och fortsätter under 2024. Förhoppningen är att utbildningen av drönaroperatörer kan påbörjas under året.

Systemet som levereras till Hemvärnet benämns UAV 06 A och ingår i systemet UAV 06 Skatan. Den är försedd med optisk kamera och IR-kamera. Drönaren är en så kallad MRPAS (Mini remotely piloted aircraft system).

De små drönare som hemvärnet använder kallas UAV 06 Skatan i Försvarsmakten, och kommer från den franska tillverkaren Parrot.

– Försvarsmakten har hittills köpt in några hundratal och fler kommer att köpas in. Utvecklingen på området går oerhört snabbt och vi vill vara

flexibla. Därför köper vi inte på oss ett för stort antal av en modell som sedan kan behöva uppdateras efter en tid, säger Helen Svärd.

avdelningen vid Försvarsstabens strategienhet, från den 1 sep tills vidare, dock som längst till 31 aug 2027.

Överstelöjtnant **Niclas Wetterberg** placeras som förbindelseofficer vid US European Command (USEUCOM) i Stuttgart, Tyskland, från den 1 aug tills vidare, dock som längst till 31 juli 2027. Wetterberg utnämns till överste den 1 aug 2024.

Överste **Robert Nylén** placeras vid Försvarsstaben från den 1 juni till som längst 1 sep 2027.

Överstelöjtnant **Andreas Östlund** placeras vid Försvarsstaben från 1 maj till som längst 30 april 2027.

Överste **Jan Karlsson** placeras som Director of staff vid Director of management, SHAPE, med placering i Mons, Belgien, från 10 juni till som längst 10 juni 2026.

Överste **Claes Bitterlich** placeras som chef för HKV FST STRA FP från den 1 juni till som längst 31 dec 2025.

Överstelöjtnant **Patrik Aronsson** konstitueras till överste och Försvarsmakten förlänger hans placering som försvarsattaché i Sydafrika med sidoackreditering till Kongo, Angola och Rwanda, från den 1 maj till som längst den 31 aug 2026.

Flottiljförvaltare **Peter Hagelin** placeras vid HKV FST som enhetsförvaltare GEN från 1 juni till som längst 1 aug 2028.

Flottiljförvaltare **Ingeborg Clementson** placeras vid Marinstaben som marinförvaltare, från den 20 aug till som längst 7 sep 2030.

Förvaltare **Kristian Stenberg** place-

ras vid Södra skånska regementet som förbandsförvaltare från 1 juli till som längst 30 juni 2029.

Flottiljförvaltare **Magnus Hall** placeras vid HKV FST HR som FM personalförvaltare från den 1 sep till som längst 1 sep 2026.

Överste **Stefan Smedman** placeras som chef för utbildningsavdelningen vid HKV FST GEN från den 1 sep till som längst 31 mars 2028.

Kommendör **Markus Abrahamsson** placeras som chef för Operationssektionen vid Sveriges militära representation Nato, Bryssel, Belgien från den 17 juni till som längst 31 aug 2027. Abrahamsson befordrades till kommendör den 12 juni.

Överste **Per Nilsson** får förlängd placering som chef för Militärregion syd från den 1 jan 2025 till som längst den 31 dec 2026.

FÄRGEXPLOSIV

Färgstark är ett ord som slår en när man träffar Suzanna Winblad von Walter, chef för Ekonomiredovisningsenheten på FMLOG. Och det är inte bara personligheten som lyser, det gör även hennes färgstarka och personliga klädstil.

”Det är kul med kläder och jag har en välfylld garderob, som inkluderar mååååå skor och handväskor. Vet inte om det kanske kommer från min barndom. Min mormor var sömerska och jag fick önska och designa kläder, som hon sedan sydde upp.

I mitt arbete som chef för FMLOG:s ekonomiredovisningsenhet har jag stor nytta av min bakgrund som reseledare och resebyråchef när det gäller att övertyga och hitta det positiva i olika sammanhang. Jag har tagit med mig mycket från resevärlden, som till exempel körschema. Det gäller att hitta smarta lösningar och det ska vara enkelt och tydligt.

Jag gillar gruppdynamik, teamkänsla och anser att en grupp löser problem bättre än en ensam människa. Fler hjärnor är bättre än en!

En mix av människor, en blandning av typer i teamen i olika åldrar, personlighet och bakgrund berikar en grupp. Och gruppen ska hela tiden bli bättre och effektivare.

När någon säger ”det går inte” eller ”så här har vi alltid gjort”, så triggar det igång något – jag bara måste se vad som

kan förbättras. En del kanske uppfattar mig som dominant, eftersom jag driver frågorna men inser att kompetensen finns i teamen.

Ekonomiredovisningsenheten får aldrig stå still, det är inte bara våra rutiner på jobbet som ska utvecklas, utan man ska utvecklas som människa också.

Man har inte roligare än man gör sig och vi har infört ett väldigt uppskattat Halloweenfirande på enheten, där vi ger allt och klär ut oss. Vi har ofta ett tema på våra personalfester, en julavslutning hade vi glitter och glamour.

Jag är från Boden och bor i ett hus på landet utanför Boden, med min sambo och katten Dante. Jag har tidigare bland annat bott i Italien under många år, där jag pluggade litteraturhistoria och italienska – och också träffade min sambo för 37 år sedan.

Jag strävar inte efter att synas, det bara blir så. Men jag strävar efter att få ekonomiredovisningsenheten på kartan. Hela myndighetens anseende hänger till stor del på oss och att vi betalar fakturor i tid. Vi hanterar summor på mellan 57–60 miljarder per år och det ska bara fungera! ”

SUZANNA WINBLAD VON WALTER

Jobbar: FMLOG,

ekonomi-
redovisningsenheten

Ålder: ”Stolt 63-årig
kvinna”

Familj: Sambo, två söner
och en katt

Bor: Boden

Tre favoritplagg?

Sommarklänningar,
läderbyxor, läckra skor
med klack, foppatofflor.
”Det blev fyra, men allt är
sant.”

Vilken bok tar du med

dig till en öde ö? Bibeln

”Någon gång har jag
tänkt läsa den från pärm
till pärm.”

Text **Anja Reimers/FMLOG**

Foto **Lisa Svanberg**

"UNDER YTAN KÄN

Text & foto **Ola Jacobsen**/4:e Sjöstridsflj

EN KRÄVANDE OCH FARLIG
SYSSLA. EN FYSISK OCH PSYKISK
UTMANING. EN FÖRMÅN OCH EN
KRYDDA I VARDAGEN. ATT VARA
ARBETSDYKARE I MARINEN KAN
BESKRIVAS PÅ MÅNGA SÄTT.
FÖRSVARETS FORUM HÄNGER
MED NÄR ARBETSDYKARNA LÄR
SIG 3D-DOKUMENTERINGSTEKNIK
PÅ 1600-TALSVRAKET
RIKSÄPPLET I STOCKHOLMS
SÖDRA SKÄRGÅRD.

NER JAG LUGNET”

SOLEN HAR LYST i flera dagar. Den kalla våren har gått över till tidig sommar i Stockholms södra skärgård där en lätt trossbåt från Stockholms amfibieregemente har satt kurs och fart mot Dalarö skans.

Ombord förbereder sig sju dykare och dykledare från Fjärde sjöstridsflottiljen för dag två av sitt årsprov, en veckas förmågehöjande dykeriverksamhet inom ramen för arbetsdykeritjänsten.

Till vardags arbetar de i besättningar på flottiljens sjöstridsfartyg eller på staber, som till exempel fartygsingenjör, undervattensstridsofficer eller avdelningschef, men den här veckan i maj ägnar sig flottiljens alla arbetsdykare åt att utveckla sina förmågor inom sin tillikattjänst under vattnet.

3D-FOTO UNDER YTAN

FANJUNKARE JESPER ARBETAR som fartygsingenjör ombord en av Fjärde sjöstridsflottiljens korvetter. Nu står han i solen på den lätta trossbåten på väg mot dagens dykplats.

– Dykeri är väsensskilt från mina ordinarie arbetsuppgifter. Jag byter sjöstridsdräkten mot torrdräkt och blir professionell dykare för en stund. Det är en stor förmån att kunna få växla arbetsuppgifter på det här sättet, säger Jesper.

Idag ska arbetsdykarna utbildas i metodiken kring 3D-fotografering under vattnet. Det är därför vi är på väg mot Dalarö skans.

– Jag har valt ett historiskt örlogsfartyg som övningsobjekt, men metoden går självklart att applicera på

vilken undervattensstruktur som helst, säger örlogskapten Fredrik Olsson, dykledare och funktionsansvarig för arbetsdykeritjänsten på Fjärde sjöstridsflottiljen.

Precis utanför skansen vilar vraket efter regalskeppet Riksäpplet, som förliste i en storm i slutet av juni 1676. Hon hade sökt skydd vid Dalarö skans efter det svenska nederlaget vid sjöslaget mot den dansk-nederländska flottan vid Ölands södra udde några veckor tidigare. Nu vilar hon på 14-16 meters djup i slutningen ner från

vissa arbeten. Under vatten kan du inte andas, du kommer frysa ihjäl och går du för djupt blir luften du andas toxisk. Så du behöver utrustning och utbildning, säger Fredrik Olsson.

Normalt arbetar översergerant Kalle som luftförsvarsofficer på en av Fjärde sjöstridsflottiljens korvetter. Sedan förra året är han även en av flottiljens arbetsdykare.

– Jag var intresserad av att bredda min kompetens och utmana mig själv både fysiskt och psykiskt. För mig är det extra kul att ha en utmanande

”Jag byter sjöstridsdräkten mot torrdräkt och blir professionell dykare för en stund. Det är en stor förmån att få växla arbetsuppgifter så här.”

ett litet skär bara några hundra meter från Dalarö skans.

Efter att ha kittat sig kör dykarna och dykledarna fram till nedstigningsplatsen, markerad med ett gult sjömärke som guppar i vågorna vid det lilla skäret. Två och två försvinner dykarna ner i det vårklara östersjövattnet. Med sig har de en kamerarigg med fyra lampor och tre kameror.

HÄMTA VERKTYG FRÅN BOTTEN

EN AV UPPGIFTERNA för arbetsdykare i marinen är att snabbt kunna undersöka och avhjälpa fel så att fartyget kan lösa sin uppgift. Det kan handla om att skära loss en tross som fastnat i fartygets framdrivningssystem, eller hämta upp ett tappat verktyg från botten vid förtöjningsplatsen.

– Som på vilken arbetsplats som helst så behöver du skyddsutrustning för att utföra

tillikattjänst som skiljer sig mycket från min vanliga tjänst, att kunna lösa uppgifter som är svårösta för nästan alla mina kollegor, säger Kalle och fortsätter:

– Visst kan det vara mycket att fixa med inför ett dyk, men när jag kommer ner under ytan känner jag lugnet och är bara fokuserad på att lösa uppgiften.

Solen steker men vattnet håller måttliga fem grader. Metodiskt simmar dykarna i ett förutbestämt mönster över vraket. Varje del ska fångas på film och sedan bearbetas i en särskild programvara som omvandlar filmen till en 3D-modell. Innan dagen är slut har de samlat in tillräckligt med data så att datorn kan skapa en modell.

– Med en 3D-modell av objektet kan vi vrida och vända på det och förstå sammanhang på ett helt annat sätt, säger

Dykarna avlöser varandra på vraket och tar vid med kamerariggen där dykparet innan slutade.

Dykparen som precis kommit upp lämnar av vad som är klart till de som är på väg i.

ARBETSDYKARE

Två dykpar och dykledare återvänder från dykplatsen till trossbåten för en stunds vila och återhämtning.

Med hjälp av dyktabellen så håller man koll på hur länge dykarna kan andas luft på aktuellt djup utan att riskera skador vid direkt uppstigning.

Kalle, arbetsdykare och luftförsvarsofficer.

Yrkestecken arbetsdykare.

Fredrik Olsson.

Området arbetsdykeri inom marinen är under utveckling. Inriktningen är att arbetsdykeri ska gå över till basorganisationen medan fartygen ska förses med en enklare kategori dykare, så kallade fartygsdykare, med ett maxdykdjup på tio meter. I och med det kan man sänka kraven på vilka som kan vara dykare och förkorta utbildningstiden.

Genom att begränsa det maximala dykdjupet till omkring tio meter kan man även sänka kraven på sjukvårdsberedskapen ombord. Det i sin tur skulle bland annat innebära att fartygen snabbare kan få dykare i vattnet för undersökning och åtgärd.

– Det kan handla om sådant som att plocka upp saker man tappat i basområdet, göra undersökningar och insatser

som krävs på det egna skrovet. Men även inom räddningstjänst, till exempel genom att kunna dyka i det egna fartyget för att kunna täta vattenfyllda utrymmen från insidan, säger Fredrik Olsson.

DYKARTJÄNST SOM KRYDDA

DET SISTA DYKPARET har kommit upp till ytan och den lätta trossbåten är på väg tillbaka till basen. Torrdräkterna är sköljda och hänger på tork i den ljumma fartvinden.

– Jag är ingenjör och tekniker, vilket jag ser som ett livslångt yrke. Men jag har alltid saknat en mer fysiskt utmanande del i mitt jobb. Jag hade inte valt att jobba enbart med dykeri, som till exempel röjdykare eller attackdykare, men som arbetsdykare får jag ändå lite av den kryddan till vardags, säger Jesper. ◀

ARBETSDYKARE I MARINEN

»» Marinens arbetsdykare är beredda att lösa uppgifter i vattenvolymen på 0–40 meters djup, dygnet runt, under hela året.

»» Arbetsdykare utbildas av Sjöstridsskolan i Karlskrona. Utbildningen för arbetsdykare är öppen för alla personalkategorier inom marinen. Lämpligt är att man är tidigt i karriären så att man får valuta för nedlagd utbildningsresurs.

»» Dykarna måste genomföra en viss mängd dyk varje år för att upprätthålla sin behörighet. De måste även genomföra ett årsarbetsprov, vilket är en veckas dykning där dykarna och dykledarnas förmågor inom både arbetsdykning och dyksäkerhet utvecklas.

EN FRAMTIDSMAN DÅ

BILDARKIVARIE ANDREAS

Karlssons går igenom och arkiverar en stor historisk bildsamling, motsvarande 30 hyllmeter pärmar och lådor. Bilderna är tagna mellan 1950- och 90-talet och alla vapengrenar är representerade bland motiven. Då och då stöter han på riktiga guldkorn till bilder.

Bilden som redaktör Karlsson bjuder på här ter sig samtidigt futuristisk och som från en avlägsen, historisk epok. Baksidan av fotokopian talar om att mannen med filmkameran fångades på stillbild i början av 60-talet. Vad han riktar kameran mot är en gåta, liksom hur filmmaterialet ska användas.

Texten på fotokopian talar för all del också om att det rör sig om "försök med spanings-tv", att mannen tillhör "signaltrupperna" och att bilden är tagen i Karlsborg. Den antennförsedda lådan på ryggen avslöjar att han rimligen livesänder det kameran ser någonstans, kanske tillbaka till en stabsplats.

Några googlingar senare kan vi slå fast att det rör sig om en fransk tv-kamera och att den här typen mobila lösningar började komma just i början av 60-talet. Vad det blev av försöken som fotograferats av Lasse Sjögren är dock fortfarande höljt i dunkel. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/**
FST Komm

Andreas Karlsson, bildarkivarie.

Signaltrupperna. Försök med "spanings-tv". 1960–65.

LASSE SJÖGREN

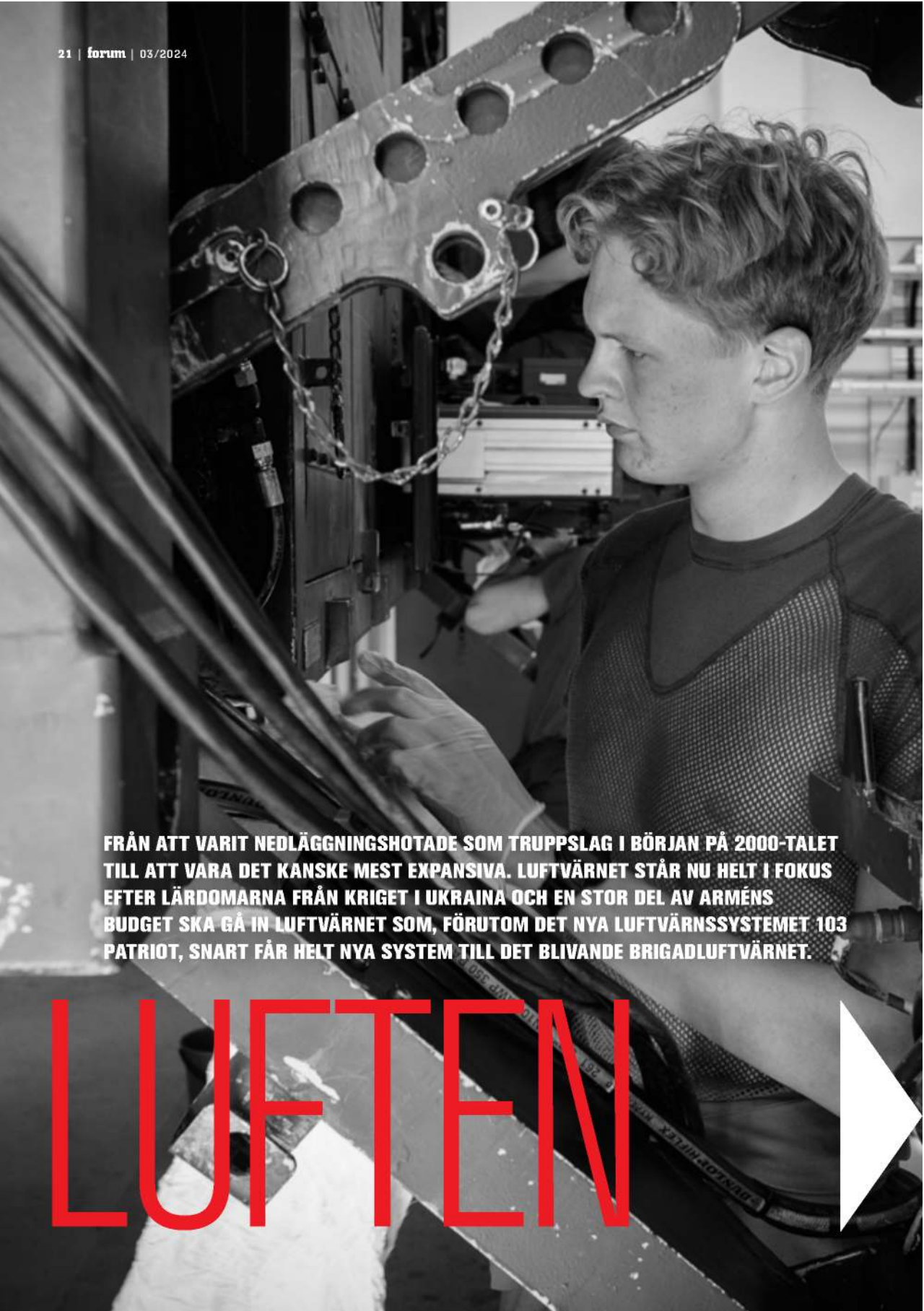

WARNING!
Personskador!
Säkerställ att verktyg släppts
för verkstadsarbete och används
enbart på avsedda monterings-
punkter.

LÄS FÖR HÖGÅLLAGGREGAT
TRANSPORTPOSITION SERVICEPOSITION

ÅTERI HET

Text Johan Lundgren/FST Komm Foto Henrik Lundqvist Rådmark/FST Komm

FRÅN ATT VARIT NEDLÄGGNINGSHOTADE SOM TRUPPSLAG I BÖRJAN PÅ 2000-TALET TILL ATT VARA DET KANSKE MEST EXPANSIVA. LUFTVÄRNET STÅR NU HELT I FOKUS EFTER LÄRDOMARNA FRÅN KRIGET I UKRAINA OCH EN STOR DEL AV ARMÉNS BUDGET SKA GÅ IN LUFTVÄRNET SOM, FÖRUTOM DET NYA LUFTVÄRNSSYSTEMET 103 PATRIOT, SNART FÅR HELT NYA SYSTEM TILL DET BLIVANDE BRIGADLUFTVÄRNET.

LUFTEN

LUFTVÄRNSREGEEMENTET Lv 6 i Halmstad växer så det knakar och Försvarets forum för dit för att ta pulsen på de som jobbar där. Planen var att se när Patriot övar strid mot luftmål på Ringenäs skjutfält men målflyget fick andra uppdrag så den händelsen gick oss ur

händerna. Istället fick vi träffa en av de amerikanska rådgivarna, möta både anställda soldater och värnpliktiga och en pratstund med nytiltsatte regementschefen Johan Jönsson.

– Patriot är ett avancerat luftförsvarssystem som klarar att bekämpa mycket snabba ballistiska missiler och kryss-

nings- och attackrobotar. Dess effektivitet beror framförallt på bra radartäckning och lång räckvidd. Det har kontinuerligt uppgaderats efter de hot som utvecklas. Taktiska ballistiska missiler manövrerar och rör sig vilket gör dem svåra att träffa men ingenjörerna har lyckats möta förändringarna.

Kajsa Söderholm och Klas Berggren (ej i bild) har fått uppgiften att inventera en av verktygslådorna.

Högtalare skulpterar fram en skön stämning i hallen där de värnpliktiga putsar och fejar på materielen.

Det berättar Daniel O'Grady från USA, som har tre decenniers stridserfarenhet av Patriotsystemet, är nu konsult på Lv6 och imponeras av hur långt och snabbt svenskarna kommit med integrering av systemet i luftvärnsbataljonerna.

Vi vandrar genom garaget där Patriotenheter står upp-

ställda och där de anställda soldaterna bedriver materielvård och skruvar på den avancerade tekniken. En av dem är korpral Felicia Olsen från Kalmar, som är radargruppchef, och som både ska ha koll på den kombinerade spanings- och eldledningsradarn och dessutom köra lastbilen den står på.

– Jag sökte jobbet efter att ha gjort värnplikten här i Halmstad och trivdes med gemenskapen på regementet, jag tror inte man hittar något liknande i det civila samhället. Nu har jag varit här i två år.

Förutom radarenheten består en eldenhet av luftvärnssystem 103, som Patriot heter hos

Daniel O'Grady från USA har tre decenniers erfarenhet av Patriot i strid. I dag är han konsult på Lv6.

Radarenheten UndE23 ska skina när nästa kull värnpliktiga kommer till Lv6.

Om några år är det dags för 103-systemet att flytta in i nya hallar, som just nu byggs på regementsområdet.

Försvarsmakten, av tre lavetter för två olika typer av robotar, en ledningshytt och en reparationsenhet. Multiplicera sedan det med fyra så får man det som Sverige köpt från USA och som Lv6 förfogar över i dag.

Till de här fyra eldenheterna ingår dessutom två hytter med kompaniledningsförmåga. Fordonen är dock inte amerikanska, utan istället köptes ett 40-tal fordon från österrikiska MAN. Eftersom det går åt mycket ström behövs också ett kraftigt elverk till varje radar – eller snarare två.

– I systemet, som kostar runt

tio miljarder kronor ingår två elverk till varje radar, så att vi har ett i reserv om vi behöver göra underhåll på dem eller om ett skulle krångla, förklarar fanjunkare Simon Bjurgard, som är utbildad på Patriot-systemet vid Fort Sill i Oklahoma, precis som många av hans kolleger.

EFFEKTIVARE TEKNIK

2018 SKICKADES DE första som utbildades på systemet till Fort Sill och sedan dess har många varit där. Nu har man dock tagit hem mycket av utbildningen, instruktörerna

är nu egen personal som utbildar kollegorna.

Inne i radarenheten ser man tydliga tecken på uppgraderingarna som gjorts genom åren. I skåpen som tidigare var fyllda av skrymmande teknik gapar nu många ytor tomma. De nya datorerna är mångdubbelt effektivare och betydligt mindre utrymmeskrävande. Skärmarna är också avancerade och datorer beräknar snabbt de inkommande hotens höjd, hastighet och tänkta mål. Radarenheten bemannas av tre individer, en som ansvarar för lägesbilden,

Trosskompaniet har satt upp ett kombinerat förråd och markententeri för denna vecka av vård.

Värnpliktiga Ville Mildner ägnar timmar åt puts på en UndE23, en radarenhet.

en som hanterar avfyrningen och en som sköter kommunikationen.

"ROLIGT TILLS NU"

LUFTVÄRNSSYSTEM 103 fungerar som en del i ett större nätverk. Det är utrustat med en datalänk, länk 16 som den kallas, som gör att flygplan, fartyg och markfordon kan dela på luftlägesbilden och kartor med väldigt liten fördröjning. Man kan också skicka textmeddelanden, bildinformation och tala med varandra.

I garaget intill står just en enhet som från marken hjälper

till att förmedla lägesbild. Här finns underrättelseenhet 23, UndE23. En hel pluton värnpliktiga soldater sliter med att göra rent materielen efter den senaste övningen.

– Just nu håller jag på och torka bort smuts och fett från stödbenen på radarn. Det ska bli rent och fint till nästa värnpliktskull kommer. Det är kanske inte den mest givande delen av utbildningen, men det har varit roligt fram tills nu, säger Ville Mildner som ser fram emot muck, men kan tänka sig en framtid inom Försvarsmakten, eventuellt som radarbefäl

på Lv6.

Nästa kull som rycker in till sommaren blir de första värnpliktiga som kommer att utbildas på luftvärnssystem 103 och regementet måste därför hitta en svensk metod att uppnå målen under den begränsade utbildningstiden, till skillnad mot den amerikanska där man har anställd personal och tid inte är ett problem.

– Förhoppningen är det ska vara rekryteringsfrämjande, vi hoppas ju att så många som möjligt vill bli anställda. För närvarande har vi 350 värnpliktiga, ett trosskompani,

Bevakningshundar utgör det senaste tillskottet på Lv6. Här är FM Samba.

med stab, transport, reparation och samband, ett kompani för luftvärnstjänst med sensorpluton och en robot 98-pluton. Det är vad vi har sängplatser till, säger regementschefen Johan Jönsson.

GLÖMT DET SVÅRA

ÄVEN TROSSKOMPANIETS värnpliktiga håller på med vård av fordon och materiel för att lämna över allt i bästa skick till nästa omgång. De har ett sällan skådat förråd av allt som kan behövas, från resorb och solskydd till rostskydds-

medel. De har till och med ett eget litet marketenteri med förfriskningar och godis. Och de verkar nöjda med sin utbildning.

– Man har redan glömt all svåra stunder och kommer bara ihåg det roliga. Innan man ryckte in trodde man att det bara handlade om att skjuta och kriga, men man har lärt sig så mycket mer, säger Theo Persson, och Sofia Heuman stämmer in:

– Man har fått ta mycket eget ansvar och klarar mer än man tror. Har man fått ett pro-

blem ser man till att lösa det.

Eftersom luftvärnet ska växa så mycket, behöver det utbildas på en plats till. Därför samarbetar man med I 19 i Boden, för att etablera ett brigadluftvärn där. Att det sker i norr är förstås synnerligen lämpligt, med tanke på den Natoverksamhet som troligen kommer ske där.

– Vi har börjat utvecklingen mot brigadluftvärnsförmåga för att understödja arméns strid och har plockat fram tidigare förrådsställd material, exempelvis robot 23 på

Regementschef Johan Jönsson inledde sin försvarsmaktskarriär på numer nedlagda Lv 3 i Norrtälje.

Theo Persson (ÖVRE) och Sofia Heuman (NEDRE) konstaterar att de lärt sig mycket mer än "skjuta och kriga" under utbildningen. "Man har insett att man klarar mer än man tror", säger Sofia.

Gotland. Men nya system är på väg in, vi vet inte vad än, FMV tittar på olika system, säger Johan Jönsson.

ÖPPNAR DÖRRAR

KRIGET I UKRAINA har definitivt satt fokus på flygande saker som ska bekämpas. Luftvärnet nämns separat i försvarsberedningens rapport och får en stor andel av det tillgängliga ekonomiska utrymmet.

– Det är en upprustning vi håller på med, vi växer så de knakar, men det tar förstås tid att utbilda personal. Men det

blir väldigt tydligt när man ser trycket från luften i Ukraina – vår existens behöver inte längre motiveras. Det handlar snarare om var och hur mycket och att det behövs olika typer av luftvärn för olika höjd och räckvidder, säger Johan Jönsson.

Han konstaterar också att Natomedlemskapet öppnar dörrar som tidigare varit stängda.

– Nu kan vi till exempel samarbeta med Tyskland som haft Patriot i många år, och som dessutom är vårt närmsta luftvärnsregemente. ◀

FAKTA

»» Patriot används i dag av 16 länder.

»» Varje eldenhet består av tre lavetter, en radar, en ledningsplats och två typer av robotar, en för mål på långa avstånd och en mot ballistiska missiler.

»» Robot 103A (GEM-T) är den senaste PAC 2 roboten som är snabb och har lång räckvidd. Den leds hela vägen till sitt mål av eldenhetens radar på marken.

»» Robot 103B (PAC-3 MSE) har en egen radarmålsökare och är särskilt framtagen för bekämpning av TBM.

SWIFT RESPONSE

ALLIERAT

STYRKEBESKED

EFTER EN MASSIV LUFTLANDSÄTTNING AV FRÄMST AMERIKANSK TRUPP OCH MATERIEL I BÖRJAN AV MAJ DÅNADE SNART ARTILLERIPJÄSER ÖVER SKILLINGARYD. AUTOMATKARBINER SMATTRADE I ÖVNINGSANLÄGGNINGAR OCH HELIKOPTRAR EVAKUERADE "SKADADE". SVERIGE STOD VÄRD FÖR DEN OMFATTANDE NATOÖVNINGEN DÄR TRUPP FRÅN FEM ALLIERADE DELTOG.

Text Joakim Elovsson/Arméstaben Foto Försvarsmakten

SWIFT RESPONSE

SWIFT RESPONSE 24 var en av de avslutande delarna i Natos omfattande övningsserie Steadfast Defender. Huvudsyftet har varit att visa upp Natos förmåga att förstärka alliansens östra flank med främst trupp från USA. Övningen inleddes i början av maj med en så kallad Joint

Forcibel Entry (JFE) över flygbasen Hagshult i Småland. Cirka 800 personer och materiel släpptes i flera omgångar, med trupper från USA, Spanien, Italien och Ungern. Samma sak skedde för övrigt ungefär samtidigt i Estland, Moldavien, Nord Makedonien, Polen, Rumänien och Ungern. Den italienske korpralen Gu-

iseppe Bompilio var en av dem som hoppade över Hagshult.

– Jag fastnade i ett träd så det var en tuff inledning på övningen. Men nu är jag här och har roligt, byter erfarenheter med våra allierade och kommer göra det bästa av det som är kvar, säger Guiseppo.

Elva personer skadade sig under fällningen så pass att de

Tretton amerikanska arméhelikoptrar deltog i Swift Response. Deras främsta uppgift var att transportera soldater mellan Hagshult och Kvarn.

Även svensk trupp fick prova på att fällas ner från amerikansk helikopter.

Amerikanska bandhaubitsar av modell M109 Paladin under transport till övningsområdet.

behövde uppsöka sjukhusvård. Amerikanerna själva räknar med att mellan fem och tjugo personer behöver sjukhusvård vid fällningar av den här storleken. De hade därför förövat med sjukhusen i Jönköping och Linköping veckan före fällningen genom att reka färdvägar och provlanda på respektive sjukhus helikopterplattor.

Den gemensamma operationen i Europa leddes av den amerikanska arméns 11th Airborne Division (Arctic Angels), i normala fall stationerade i Alaska men under Swift Response samgrupperade med svenska Första divisionen i Skillingaryd.

Första divisionen har ungefär samtidigt som Swift Response

genomförts lett svenska arméförband i övningen Spring Strike, där tyngdpunkten låg på att öva strid med stora förband. Att öva upp samspelet mellan Första divisionen och de underliggande brigaderna är huvudfokus i armén just nu – och en viktig pusselbit för att passa in i Natostrukturen. Under Spring Strike lades sär-

FOTO DENNA SIDA: AMANDA GAHN/STRIDSFOTO

En amerikansk M109 Paladin, bandburen artilleripjäs, skjutet skarpt på Skillingaryd.

Amerikansk soldat under skarpskjutningsövning på Kvarn.

Cirka 640 soldater fälldes med fallskärm över Hagshult på runt 300 meters höjd. Det var den största fallskärmsfällningen i Sverige någonsin.

SWIFT RESPONSE

VICTOR HILDING/P4

Amerikansk M119 Howitzer sköt skarpt på Kvarn för första gången någonsin.

AMANDA GAHN/STRIDSFOTO

Amerikanska soldater under skarpskjutningsövning på SIB-anläggningen (strid i bebyggelse) i Kvarn.

En amerikansk soldat i en av de över 40 byggnaderna som finns på SIB-anläggningen i Kvarn.

AMANDA GAHN/STRIDSFOTO

skild tonvikt vid att öva Fjärde brigaden, MekB 4.

11th Airborne Division sattes upp ungefär samtidigt och har precis som den svenska divisionen två brigader under sig. Liknande förutsättningar alltså, men en sak som skiljer dem är stabernas storlek. Den svenska divisionsstaben består av cirka 150 personer, den amerikanska runt 400.

– Vi kan lära oss massor av dem. De är så mycket större och har möjlighet att operera i större förband. I Sverige har vi haft en liten armé med bataljonsförband. Det märks i de dis-

kussioner vi har gemensamt, de har ett helt annat perspektiv, säger den svenska divisionschefen Rickard Johansson.

VÄRDLANDSSTÖD

SVERIGES UPPGIFT UNDER Swift Response var att genomföra värdlandsstöd för de gästande förbanden.

– Vårdlandsstöd omfattar mottagning av gästande förband och, i det här fallet, underlätta transport till en slutpunkt i Sverige. Vid slutpunkten tas de emot av ett värdförband som ser till att de har logi, mat, drivmedel

men även tillgång till sjukvård och övningsstöd för att kunna genomföra förmågehöjande verksamhet, säger Ola Sandberg, platschef på P 4 Kvarn, ett av områdena där de utländska förbanden övade.

Utöver Kvarn har de utländska gästerna befunnit sig på Hagshult och Skillingaryd. Förberedelserna för att ta emot förbanden har pågått under lång tid före genomförandet och trupper från gästerna var på plats flera veckor innan övningen drog igång.

– De första delarna var på plats i Skillingaryd cirka tre

Strid-i-bebyggelseanläggningen Spång i Kvarn är cirka 500 gånger 500 meter stor. Byggnaderna och miljöerna är försedda med olika sorts teknik och kan programmeras att reagera på olika sätt, exempelvis med ljud, ljus och rök.

veckor innan och påbörjade upprättande av ett campområde. Ungefär samtidigt kom också de första transporterna av utrustning, säger Jonas Frohlund, Ing 2, ansvarig för värdlandsstöd i Skillingaryd.

Värdlandsstödet har även inneburit att stödja med motståndare åt de utländska förbanden så de har haft någon att öva mot. Övningarna de har genomfört har för 173:e Airborne Battalion inneburit ett sorts stationssystem där man har förflyttat sig mellan Hags-hult och Kvarn och anfallit i i strid-i-bebyggelseanläggningen

Spång på Prästtomta övningsfält där svensk trupp från P 4 stod för motståndet.

GILLAR "SKILLINGYARD"

ÖVRIGA STATIONER HAR inneburit bland annat skarpskjutning med artilleri och granatkastare, anfall med skarp ammunition i terrängavsnitt på Skillingaryd och Kvarn, samt anfall mot svenska posteringar i terrängen.

– Vår uppfattning är att våra gäster uppskattat det svenska stödet och de övningsförutsättningar de har haft på våra anläggningar. Flera har uttryckt

att de vill öva i "Skillingaryd" även nästa gång, säger Jonas Frohlund.

Jonas lyfter även fram de skillnader det innebär att upplåta svenska militära anläggningar åt utländsk trupp jämfört när det bara är svenska förband där och övar.

– På vissa sätt är det lika men det krävs andra rutiner framför allt när det gäller beställningar för logistik, infrastruktur och betalning efteråt. Skydd och bevakning är betydligt mer omfattande då det är ett stöd som vi som värdar behöver säkerställa, säger han.

SWIFT RESPONSE

Övningsmomenten i strid-i-bebyggelseanläggningen Spång på Kvarn uppskattades av de amerikanska gästerna.

AMANDA GAHM/STRIDSFOTO

När olika nationernas soldater möts sker nästan alltid omfattande byteshandel. Här provsmakas svenska och amerikanska dygnsportioner.

TOLO (tankning och laddningsomgång) för en amerikansk M109 Paladin.

JOHAN AHLBERG/STRIDSFOTO

JOHAN AHLBERG/STRIDSFOTO

Amerikanska och svenska förband samövade bland annat även TOS (taktiskt omhändertagande av skadade).

En "skadad" tas om hand av svenska och amerikanska sjukvårdare.

MARTINA GUSTAFSSON/ING 2

IMPONERAD UNGRARE

DEN AMERIKANSKA luftburna bataljonen som fälldes över Hagshult var förstärkt med ett kompani spanska och italienska soldater samt en pluton från de ungerska specialförbanden. Major László Nagy var ansvarig för de ungerska styrkorna i

Sverige och hade bara gott att säga om det svenska värdlandsstödet.

– Jag har tjänstgjort i armén i över 30 år och varit med på olika övningar i många olika länder. Om jag skulle beskriva det svenska värdlandsstödet med ett ord så hade det ordet

varit Perfekt!, säger han utan att tveka.

– Ända sedan vi landade har det varit en svensk värdlandsstödschef med oss och tagit hand om oss och stöttat oss. Boende, mat och övningsförsättningar har också varit perfekta. ◀

Giuseppe Bompilio, Italien.

Divisionschef Rickard Johansson.

Ola Sandberg, platschef P 4 Kvarn.

Jonas Frohlund, Göta ingenjörregemente.

Major László Nagy, Ungern.

Amerikansk kolonn efter vägen i Nordnorge.

STÖD FRÅN GRÄNS TILL GRÄNS

En av Sveriges viktigaste uppgifter som allierad är att hjälpa utländska förband att agera eller förflytta sig i Sverige, det som kallas världlandsstöd.

UNDER IMMEDIATE Response prövades den svenska stödförmågan för första gången sedan Nato-an slutningen.

Det skedde under en omfattande förflyttning av en amerikansk styrka från norska gränsen tvärs genom Norrbotten fram till finska gränsen.

Världlandsstöd är att lösa allt det praktiska för att utländska förband ska kunna verka i eller

förflytta sig genom Sverige på ett säkert sätt. Det innebär till exempel skydd och bevakning, eskort och trafikledning, att hantera skadade fordon och att möta eventuella behov av bärgning samt att tillhandahålla kost och logi för de utländska förbanden.

– Jag är överväldigad av det stöd som svenska Försvarsmakten levererade till oss, säger överstelöjtnant Robin Eskelson, chef för den amerikanska underhållsstyrka som var baserad i Boden under operationen.

Förutom Norra militärregionen har förband ur både armén, logistik, ledning, flyg-

Tågomlastning i Haparanda. Spårbyte från svensk till finsk järnväg.

Amerikansk personal genomför tankning och tillsyn av fordon i ett av de understödsområden som upprättats.

Kapten Lars Engman och major Michel McKinney besöker personal från Marinbasen – ett av de förband som stöttade med bevakning.

Överstelöjtnant Robin Eskelson och chefen för Norra militärregionen, överste Lars Karlsson.

FOTO DAVID KRISTIANSEN, RICKARD TÖRNHJELM, JENS ÅKERLUND OCH ANJA REIMERS/FÖRSVARSMAKTEN

vapnet och marinen bidragit i både planering och genomförande. Även civila totalförsvarsaktörer deltog i planeringen, som Länsstyrelsen, Polisen och Trafikverket.

Staben vid Norra Militärregionen var ansvarig för operationen och upprättade en gemensam ledningscentral i Boden. Där fanns också samverkansbefäl från USA och Finland samt representanter från Länsstyrelsen, Polisen och Trafikverket.

FMLOG ansvarade för transporterna och i deras ledningsplats i Boden ingick även MOVCON från första trafik- och transportledningskompaniet

från Trängregementet, som genomförde det praktiska ute på fältet. Det fanns även beredskap för eventuell bärgning och reparation av fordon

på strategiska punkter efter färdvägen. <

Text Anja Reimers & Anna-Lena Hesse/Försvarsmakten

SÅ RULLADE KONVOJEN GENOM NORRBOTTEN

>>> Gränsövergång från Norge till Sverige, där svensk eskortstyrka tog emot amerikanska fordonskolonner.

>>> Konvojkörning under flera dygn, första dagen från Riksgränsen till Boden där soldaterna övernatade i garnisonen.

>>> Dag två fortsatte

färden från Boden till **gränsövergång från Sverige till Finland,** där svenska eskorter lämnade över till finska Försvarsmakten.

>>> Understöd på flera platser efter transportvägen, med möjlighet till tankning och underhåll av fordon och mat till

soldaterna.

>>> Omlastning. En del av de amerikanska fordonen lastades på tåg i Norge med destination Haparanda, där dessa lastades om till finska tågsätt eftersom Sverige och Finland har olika spårbredd i järnvägsnätet.

SÅ ÖKAR CHANSEN

Finns det en hemlig egen-skap som avgör vem som vinner i strid? Den gåtan har Lars Henåker, överstelöjtnant, försökt lösa. I det arbetet hittade han ett oväntat svar.

LARS HENÅKER står som så många andra i Försvarmakten mitt i förändringen från att vara expert på upprorsbekämpning i fjärran länder, till att bemästra taktik för ett storkrig i Europa.

Många har skrivit om kriget, men få om striden. I sin avhandling framlagd på Försvars-

högskolan söker Lars Henåker ge ett svar på frågan: Vad är det som gör att man vinner i strid?

– Jag letade och letade i våra reglementen och handböcker men upptäckte att det stod väldigt lite om hur man vinner striden. Det var bara att konstatera att det fanns en större forskningslucka. Vad är det för element, indikatorer som avgör egentligen?

DEFINIERAR TAKTISK SEGER

I AVHANDLINGEN *Mastering Tactics: Exploring and measuring victory in battle*, undersöker Lars Henåker hur sannolikhe-

ten att vinna i striden kan ökas. Han vill också slå fast vad en taktisk seger faktiskt innebär.

I den första artikeln av fyra analyserar han en taktikmodell – idealmodellen – som är uppdelad i åtta element och kan användas för att mäta stridens utfall. Den inleds med gruppering och avslutas med organisatoriskt sammanbrott – för fienden.

– Våra resultat pekar på att sannolikheten för att man vinner i strid ökar om man följer modellen i så hög grad som möjligt.

Det beror bland annat på att

Text Linus Ehn/FST Komm

ATT VINNA STRIDEN

modellen bygger på manövertaktik, som riktar in sig på att överraska och slå mot fiendens svagheter. I avhandlingens andra delstudie tittar han närmare på just manöverkrigföring.

– Det jag kommer fram till här är att manövertaktiken fortfarande håller. Manöverkrigföring ställs ofta i motsats till utnötningskrig, och går i korta drag ut på att överraska och inte bli förutsägbar i strid. Det är den typen av taktik som gör att en mindre stat kan besegra en större.

Hur agerar då en framgångsrik taktisk officer? För att när-

ma sig ett svar på frågan fick över 100 personer, i huvudsak officerare, men också en handfull akademiker, pröva sin skicklighet som taktiker i ett datoriserat krigsspel framtaget av FHS.

– Det var i formen av ett duellspel med slumpvist vald motståndare. De satt skärm mot skärm med varsin uppgift och utkämpade strid med mekaniserade enheter, blå mot röd, säger Lars Henåker.

BETYDELSEN AV LEDARSKAPET

INFÖR SLAGET HADE deltagarna bland annat fyllt i ett formu-

lär för att kartlägga deras beslutsstilar och attityd.

Målet var att bringa klarhet i om det fanns ett samband mellan hur chefen leder och resultatet på slagfältet, kartlagt genom ett datoriserat krigsspel.

Lars Henåker delade utifrån formuläret fem olika beslutsstilar: rationell, intuitiv, undvikande, spontan och beroende, för att undersöka om det var personliga egenskaper som kan påverka eller till och med avgöra.

När det blev dags för deltagarna att mötas på det digitala slagfältet gick det inte att se

tydligt om någon av de fem kategorierna vann i större utsträckning. Men det gick däremot att se vilka som oftare förlorade – de med en beroende beslutsstil.

– Korrelationen överraskade! De de taktiker som hade en beroende beslutsstil hade en tolv procents ökad chans att förlora.

De som deltog hade ofta en dominant beslutsstil.

– Några kunde ha två och någon kanske till och med har tre, men det är oftast en som är dominant, säger Lars Henåker.

Den beroende beslutsfattningsstilen kännetecknas av att individen påverkas av andras råd och synpunkter i större utsträckning inför avgörande beslut med tidspress. Stilen är också kopplad till känslor av otillräcklighet som beslutsfattare och har visat sig vara förknippad med tendenser till svagt självförtroende och bris-

tande initiativförmåga i ett beslutsscenario.

– Jag vill påpeka att det är en relativt liten korrelation. I studien såg jag att endast 12,5 procent kommer förlora mer än vanligt. Det är människor som kanske vuxit upp med ett grupparbetstänk och är lagspelare. Det är inte alltid en

i huvudrollen, det är också ett vidareutbildningsprogram för hangarfartygspiloter i USA:s flotta där utvalda marinflygare, vilka efter genomgången program återvänder till sina skvadroner för att bli instruktörer.

Lars Henåkers studie visar att Försvarsmakten har lärdomar att dra ur den typ av

77 Studien visar att Försvarsmakten har lärdomar att dra ur den typ av tänkande som skapade det berömda amerikanska utbildningsprogrammet. 77

nackdel, men Försvarsmakten bör ta det här med sig när man utnämner chefer. I Sverige har vi inte någon "Top Gun-skola" för taktiker, men vi behöver kanske en.

MÅSTE ÖVA MER

TOP GUN ÄR inte bara en amerikansk flygfilm med Tom Cruise

tänkande som skapade det berömda amerikanska utbildningsprogrammet

– Det är viktigt att ta reda på hur man fungerar mot en tänkande motståndare, människan är inte logisk i stressade situationer. Så, vi måste ut och öva mer under längre, komplexare och mer dynamiska förhållan-

Studenter på Försvarshögskolan under den årliga krigsspelturneringen. Lars Henåker leder spelet.

DAVID LUTTU CARB

Lars Henåker ville ta reda på vad det är som gör att man vinner i strid.

den för att som taktiker förbereda oss inför okända strids-situationer. Inget nytt under solen egentligen.

Förr hade Försvarsmakten ett system med utbildningar som ledde fram till en avslutande krigsförbandsövning. Där kunde 20 000-25 000 man ingå och övningarna pågick under flera veckor.

Det fanns ett kunnande om kriget och om strid med högre förbandsnivåer som måste åter-tas, menar Lars Henåker.

– Manöverkrigföring kräver hög utbildningsnivå. Men vi har inte råd med att ha tiotusentals man ute på krigsförbandsövning fyra gånger per år. Men officerarna måste samtidigt träna mer taktik, hålla fältövningar och krigsspel där de kan nöta på dygn för dygn.

Kriget i Ukraina har visat att nya typer av vapen och taktiker blivit viktiga på ett avgrän-

de sätt. Så håller idén om manöverkrigföring när skyn är full av drönare?

– Javisst! Så fort det blir statistiskt så blir drönare hypereffektiva. Men under en rörelse blir det svårare att få full effekt med dem. När vi gick från invasionsförsvar så gick vi från massarméns utnötning till den professionella arméns manöverkrigföring. Med en mindre förbandsmassa måste vi helt enkelt kunna leda genom en större skicklighet. Vi behöver praktisera hur operationer genomförs inom manöverkrigföringen.

EMBRYO TILL MANÖVERSTRID

KRIGET I UKRAINA kan liknas vid västfronten under första världskriget, med två sidor som grävt ner sig i skyttegravar och befästningar, där striden i huvudsak var statisk fram till sista året.

– Ukraina och Ryssland är

något av tvillingbröder i synen på taktik. Under Kharkivoffensiven visade Ukraina ett embryo till att kunna föra manöverstrid, men de kunde inte exploatera det fullt ut och det hela kom av sig.

Kharkivoffensiven var den motoffensiv som de ukrainska väpnade styrkorna genomförde under sensommaren 2022 i östra Ukraina.

Lars Henåker delar idag sin arbetstid mellan Försvarshögskolan och Markstridsskolan. Han har skrivit en del av Arméns taktikreglemente och har en mångårig erfarenhet från både armén och amfibieförbanden.

– Mitt budskap är att vi som yrkesofficerkår, måste få tid till att taktisera. Vi förbereder oss för att fatta beslut i det okända och osäkra, därför ska vi ha en egen uppfattning om hur vi ska vinna striden. ◀

RESERVOFFICERENS RESA

DEN 12 JUNI FYLLDE FÖRBUNDET SVERIGES RESERVOFFICERARE, SVEROF, 100 ÅR. HÄR BERÄTTAR ÖVERSTELÖJTNANT LENNART EK PÅ HÖGKVARTERET OM HUR RESERVOFFICERSKÅREN HAR UTVECKLATS GENOM HISTORIEN – OCH VART DEN ÄR PÅ VÄG.

Text **Lennart Ek**

RESERVOFFICERARE har funnits i Försvarsmakten (Krigsmakten) i över 150 år. Redan 1870 inrättades ett system för reservofficerare i flottan och på 1880-talet följde armén efter. Liksom för övriga militära personalkategorier har naturligtvis systemen förändrats över tid, men det är slående hur behovet av reservofficerare har beskrivits på ungefär samma sätt genom tiderna.

Redan 1861 års lantförsvarskommitté resonerade om att införa befälsreserver, för att säkerställa att behovet av befäl i händelse av en mobilisering skulle tillgodoses. Men det skulle alltså dröja ytterligare ett par decennier innan det blev verklighet.

Reservbefälskårens existens motiverades främst med att det behov som fanns i krig inte kunde motiveras med anställda i fred, dels av kostnadsskäl och dels därför att arbetsuppgifter skulle saknas.

Men reservbefälsfrågan har dessutom alltid handlat om att attrahera och rekrytera personal.

Det har nämligen inte varit möjligt att rekrytera så många yrkesofficerare ur den målgrupp som vid varje tid har varit aktuell. Lösningen har då varit reservofficerens kombinerade anställningar. Exempelvis rekryterades officerare på 1920-talet enbart bland män med studentexamen. Det var inte fler än cirka 2 000 per år som ”broderligt” fördelades till samhällets behov av officerare, läkare, ingenjörer, jurister och präster. För att få tillräckligt med officerare i krigsorganisationen gällde det att rekrytera läkarna, ingenjörerna och juristerna till en reservofficersanställning.

DUBBELKOMPETENS

EN UTREDNING 1920 beskriver kraven på en reservofficer på ett sätt som i allt väsentligt har gällt sedan dess:

... i allmänhet föra redan

färdigutbildad trupp och måste i detta hänseende kunna mäta sig med den aktiva officeren. Han får däremot icke förutsättas själv kunna utbilda manskapet ...

... väl fylla måttet i fråga om duglighet, bildningsgrad och personliga egenskaper.

Ett resonemang som sannolikt har funnits över tid handlar om hur reservofficerens dubbla kompetens är till extra gagn för Försvarsmakten. Rimligen innebär reservofficerens andra utbildningar och erfarenheter att denne kan ha förmågor som yrkesofficeren inte har, och som är till fördel i officersrollen.

Parallellt med ett ”traditionellt” reservofficerssystem har det under lång tid funnits sådana som snarare har fångat viss civil kompetens, och där den militära kompetensen har nedtonats. Det har då delvis varit själva anställningsformen som varit det efterfrågade, för att skapa hög tillgänglighet för beredskapstjänstgöring och nu

aktivering av stående krigsförband. Exempel på detta finns inom medicinalkåren där en del av läkarna och sjuksköterskorna är anställda som reservofficerare.

Behovet av reservofficerare har alltid dimensionerats av krigsorganisationens behov men det har periodvis även förekommit resonemang om reservofficeren som en förstärkningsresurs i grundorganisationen (utbildningsorganisationen).

TILLBAKAGÅNGEN

BEHOVET AV AKTIVA reservofficerare på lägre nivå under framför allt de första åren av karriären har varierats med behov av reservofficerare högre upp i organisationen och därmed med högre tjänstegrader och över längre tid. Under den korta perioden av ”det insatta insatsförsvaret” 2000-2015 betonades dels reservofficerens roll i internationella insatser och dels möjligheten att ersätta yrkesofficeren när denne deltog i sådana insatser.

En aktiv reservofficerskår har framför allt stått och fallit med en aktiv försvarsmakt vad gäller grundutbildning och repetitionsutbildning och naturligtvis ytterst med försvaret av riket mot väpnat angrepp. Följaktligen nedtonades reservofficerssystemet med den kraftiga bantningen av Krigsmakten efter första världskriget. Samma sak upprepades när repetitionsutbildning helt avvecklades med det insatta insatsförsvaret.

Den insatsorganisation som beslutades efter försvarsbeslutet 2009, alltså med enbart anställd personal och avtalspersonal, innehöll cirka 2 500 befattningar för reservofficerare som enbart skulle försörjas av förtidsavgångna yrkesof-

ficerare. Därmed upphörde reservofficersutbildningen och systemet var nästan dött. Det kunde ha blivit ”cirkeln är slutet efter 140 år”, för det var precis ett sådant system som infördes i flottan på 1870-talet och armén på 1880-talet.

Men den eviga freden vill inte riktigt infinna sig i vår del av världen nu heller och uppgiften att försvara riket, och nu också våra allierade, mot väpnat angrepp är åter dimensionerande. Krigsorganisationen kan inte bestå av enbart yrkesofficerare för att som 1861 års lantförsvarskommitté skrev: ”existensen av reservbefälskåren motiveras med att det behov som finns i krig inte kan motiveras med anställda i fred, dels av kostnadsskäl och dels därför att arbetsuppgifter skulle saknas då huvuddelen av soldaterna är värnpliktiga vilka ska mobiliseras”.

Samtidigt har kontexten för

finns till stor del i krigsorganisationens mobiliserande förband men också i stående förband och måste därför ha en tillgänglighet och tjänstgöringsskyldighet som ligger nära yrkesofficerens.

UTSUDDADE GRÄNSER?

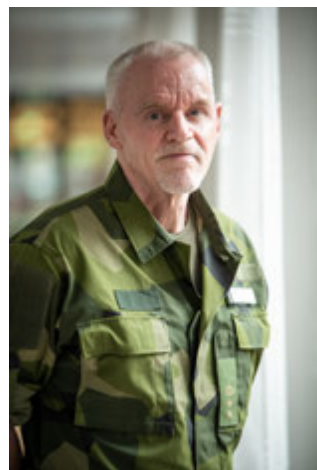
RESERVOFFICEREN MÅSTE också kunna tjänstgöra i krigsförband som stationeras i allierade länder, Natostaber och i internationella insatser. För att klara den tillväxt av Försvarsmakten som sannolikt kommer att fortsätta under lång tid behövs också reservofficeren som förstärkningsresurs i utbildningsorganisationen.

Kanske är en relevant framtidsspaning att ett ändamålsenligt och tidsenligt reservofficerssystem egentligen är ett sammanhållet officerssystem där gränsen mellan yrkes- och reservofficer suddas ut. ◀

”Kontexten har blivit än mer komplex. Det är inte antingen eller – krig eller fred, nationellt eller internationellt – det är både och.”

Försvarsmaktens uppgifter blivit än mer komplex. Det är inte antingen eller – fred eller krig, nationellt eller internationellt etcetera. Det är både och. Försvarsmakten har i dag stående och mobiliserande krigsförband och ska inte bara kunna försvara riket utan också övriga Natoallierade.

Försvarsmakten har under 2023 och 2024 genomfört en större utredning av reservofficerssystemet med målsättningen att upgradera nuvarande till ett ändamålsenligt och tidsenligt system. Utredningen visar att olika logiker från olika tidigare perioder åter är aktuella. Reservofficeren

Lennart Ek har lett en utredning om hur reservofficerssystemet kan bli mer ändamålsenligt.

HUR PÅVERKAS

Sveriges nya roll som Natoallierad påverkar förstås alla medarbetare i Försvarsmakten, från civilanställda och soldater till höga generaler. Men hur ser pliktad personal på den genomgripande, historiska förändringen? Vi frågade fyra värnpliktiga.

FJÄRDE SJÖSTRIDSFLOTTILJEN

SAMBANDSOPERATÖRERNA Gustav och Lova har precis påbörjat sin förbandspraktik. Det är den sista delen av värnplikten och den genomförs ombord på fartyg, där de värnpliktiga utbildas på plats i sina befattningar.

Båda två mönstrade efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 och ryckte in i augusti i fjol, långt efter att Sverige hade lämnat in sin ansökan till Nato.

Lova, sambandsoperatör HMS Helsingborg

”Det är skönt att veta att vi har stöd. Jag vet inte hur det kommer påverka kommande generationer värnpliktiga om det blir krig. Inget av Natoländerna är hotat av krig. Ryssland är inte ute efter oss nu som allierad, så jag känner det som att Nato är en trygghet för oss.

Alliansen innebär ju att vi kommer att få ett större ansvar men jag känner mig också tryggare i att veta att vi har andra länder bakom oss om någon skulle invadera Sverige.

Och om man tar anställning så blir det spännande att öva med en massa andra fartyg. Att se hur de har det och hur deras verksamheter funkar jämfört med vår.”

Gustav, sambandsoperatör HMS Helsingborg

”Jag vet inte riktigt hur alliansen påverkar oss som individer. Ända sedan inryck har vi fått lära oss att leva med ovisshet så jag tänker inte så mycket på det. Men jag tror att vi kommer behöva anpassa oss mer. Det blir mer plugg för oss i sambandsspåret, fler reglementen att hålla koll på.

I och med att vi är allierade så känns det lite tryggare, men vi har också fått mer ansvar. Jag

DU AV NATO?

Text *Ola Jacobsen/4:e sjöstridsflj, Marcus Nilsson/P7*

tycker det är bra. Vi måste tänka demokrati och hela världen. Att vara en del av Nato påverkar mig inte jättemycket känslomässigt.

Det känns faktiskt som att marinen redan varit med i Nato eftersom vi övat så länge tillsammans och använder engelska och Natotermer vid ordergivning. Och jag tror inte att Ryssland vill strida med HMS Helsingborg heller.”

SÖDRA SKÅNSKA REGEMENTET, P7

LINN MARTINSSON OCH Eric Sjölin utbildar sig till vagnchefer på stridsfordon 90. De kommer från Skåne och sökte sig till P 7. Både Linn och Eric kan tänka sig en fortsatt karriär inom Försvarsmakten, men Linn ska först avsluta sin utbildning till sjuksköterska efter värnplikten. Ingen av dem känner någon oro med anledning av Sveriges nya roll som allierad.

Linn Martinsson, blivande vagnchef

”Det är bra att stötta andra så att man själv kan bli stöttad om och när det behövs. Vi har bara gjort sju veckor så jag vet inte riktigt hur det påverkar mig än.

Om min familj är orolig? Nej, de är stolta över

Osäkra tider till trots är Eric Sjölin på P 7 inte orolig och han tycker att det är bra att Sverige numera är Natoallierad.

Linn Martinsson gillar allianstanken – att man ställer upp för varandra när det behövs.

mig. Jag är den första tjejen i vår släkt som gör värnplikt.

Framför allt trivs jag bra med utbildningen. Jag känner att jag kan bidra en hel del inom sjukvård, eftersom jag hann med en del grunder inom området i sjuksköterskeutbildningen som jag hade påbörjat innan jag kom hit. Sedan är det roligt för mig eftersom vi inte hann med särskilt många praktiska saker [under sjuksköterskeutbildningen], som jag får göra här.”

Eric Sjölin, blivande vagnchef

”Jag tycker det är positivt att vi är del i en större organisation med ett större syfte. Det är en orolig tid och nu förstår man hur enkelt det kan bli krig. Men jag är inte orolig, och faktiskt inte min familj heller. De vet att jag är en bra soldat och tycker att det är bra att jag gör vad jag kan.

Under utbildningen peppar och hjälper vi varandra. Eftersom jag är i god form fysiskt – jag var elitsatsande padelspelare innan jag ryckte in – kan jag hjälpa dem som har det svårare på den punkten. Och andra kan stötta mig med andra saker. Vi är alla bra på olika saker.” ◀

"HÖJ DAGERSÄTTNINGEN"

Värnpliktskongressen 2024 ägde rum i april på Infra Scandic i Upplands Väsby. Veckan präglades av debatter om ersättningsnivåer, skarp tjänst och kost. Dessutom gästade olika talare, däribland överbefälhavare Micael Bydén och försvarsminister Pål Jonsson.

NÅGOT SOM FLITIGT diskuterades var hur värnpliktiga under grundutbildning skulle användas i skarp tjänst och beredskap. Diskussionen grundade sig i att Sverige nu är allierad och att regeringen ser över hur värnpliktiga kan komma att användas för beredskapstjänstgöring eller skarpa operationer utomlands. I och med att det fortfarande saknas mycket information och

beslut kring ämnet kommer det bli en mer aktuell fråga för Pliktrådet att arbeta med under 2024 och 2025. Däremot var kongressen enade om att syftet med grundutbildningen aldrig får bortprioriteras: utbildning.

HÖJD DAGERSÄTTNING

"DAGERSÄTTNINGEN ÄR FÖR LÅG OCH REFLEKTERAR INTE VÄRDET AV VÅR INSATS" SA OMBUDEN PÅ VÄRNPLIKTSKONGRESSEN. FRÅGAN DISKUTERADES I MÅNGA OMGÅNGAR, MED BLAND ANNAT FÖRSLAG PÅ TILLÄGGSERSÄTTNINGAR FÖR FÄLT- eller sjödygn eller om olika krävande befattningar skulle ha olika ersättningar. Diskussionen landade i att en höjd dag ersättning är det Pliktrådet ska jobba mot, med en önskan om 300 kronor per dag.

Under värnpliktskongressen delades även olika priser ut,

däribland Pliktrådets hederspris. Hederspriset grundar sig i Robert Holmgrens pris. Det har har, fram tills att värnplikten lades vilande, delats ut årligen för att uppmuntra behjärtansvärda insatser till de värnplikthållarens förmån. Idag har priset bytt namn till Pliktrådets hederspris, men har samma syfte.

I år tilldelades priset Mikael Persson, som är soldathemsföreståndare på Södra Skånska Regementet. Mikael tilldelades priset med motiveringen att han "med engagemang och beslutsamhet sätter guldkant på de värnpliktigas vardag. Du är en föregångsman som inspirerar andra i yrket och genom ditt mentorskap till dessa har du satt ett avtryck på förband runt om i landet." ◀

Text Alice Nilsson/Pliktrådet

VÄRNPLIKTSKONGRESSEN är Sveriges högsta beslutande medinflytandeorgan och hålls årligen. Där samlas 100 ombud från alla Sveriges förband för att samla värnpliktigas åsikter inom många olika frågor. Det rör allt från ersättningsnivåer till medinflytandeforum. Dessutom väljs ett nytt pliktråd som ska företräda de värnpliktiga under ett års tid.

NYA PLIKTRÅDET. Under värnpliktskongressens fjärde dag valde Sveriges värnpliktiga fem nya förtroendevalda ledamöter till Pliktrådet: Fabian Nilsson, Lv6, Linnea Linde Lundin, A8, Ella Bjurhager, F16, Jakob Ahlesten, MRS och William Stojte, Amf 4. "Det är en ära att få möjligheten att ta sig an detta ansvar och fortsätta driva arbetet framåt. Jag ser fram mot att arbeta med William, Ella, Linnea och Jakob och att få träffa alla värnpliktiga ute på förbanden", säger Fabian. "Något som jag brinner för är att alla värnpliktiga ska få rätt information vid mönstring angående sin placering och vad för typ av tjänst det innefattar. Detta är något jag vet folk har upplevt [brister i] och är ett problem på flera håll", säger Fabian.

BUCKLA TILL DALREGEEMENTET. Dalregementet I 13 fick ta emot pris som bästa förband i Sverige, sett ur ett värnpliktsperspektiv. Priset är särskilt anmärkningsvärt då samma förband tidigare fått kritik av Pliktrådet för brister som påverkade värnpliktigas utbildning och fritidsaktiviteter. "Man känner sig väldigt stolt över förbandet och alla befäl som jobbat så hårt för att vi ska kunna få den här utmärkelsen", sa William Grönholm, skyttesoldat vid I 13, till SVT Dalarna i början av maj. Bland annat har man öppnat ett soldathem, som drivs av Svenska soldathemsförbundet.

HALLÅ DÄR
... Linnea Linde Lundin från A8,
som valdes in i Pliktrådet.

Vad händer nu?

– Till att börja med ska jag avrusta och lämna in min utrustning. Men redan på måndag flyttar jag till Gärdet i Stockholm och börjar jobba för Pliktrådet. Vi kommer att jobba för de frågor som röstades fram på värnpliktskongressen. Det blir många regementsbesök där vi ska informera om värnpliktigas rättigheter och lyssna av hur de har det.

Är det några frågor du brinner extra för?

– Jo, det är väl personlig utrustning för värnpliktiga och särskilt för kvinnliga soldater.

Hur känns det att lämna plutonen?

– Jag har utbildats till förare och vagnchef på en pansarterrängbil vid driftstödsgruppen på trosskompaniet så det är med delade känslor jag gör detta nu. Dels ser jag fram emot det kommande året men jag kommer också sakna gruppen och plutonen här på kompaniet.

Det hänger på detaljerna.

Gröna men skjutklara.

Soldatblicken!

INRYCKSCHOCKEN

HON KOMMER FRÅN landet utanför Norrköping. Har aldrig tänkt sig en militär tillvaro, eller ens att göra lumpen. Men när mönstringsunderlaget dök upp såddes ett frö och snart fick tanken fäste. Tillbringade några månader i Costa Rica och på Bali innan det var dags att inställa sig.

Han är från Färila och hade inte heller tänkt rycka in. Även för honom var det mönstrings-

underlaget som väckte något. När han fick reda på att han, liksom hon, skulle bli plutonsbefäl skaffade han sig ett vikariat på en grundskola för att få lite erfarenhet av att jobba med grupper.

Vi träffade Kajsa Rumenius och Waldemar Seger några veckor efter inrycket, under en paus på skjutbanan. De båda går plutonbefälsutbildning på Ledningsregementet i Enköping. ◀

HUR VAR DET ATT RYCKA IN?

Kajsa Rumenius

"Jag hade en sån jävla ångest på tåget upp till inrycket i Enköping. Men redan första veckan blev som en skön honeymoon-fas; jag har aldrig skrattat så mycket som jag gjorde då. Det finns så många karaktärer här och verkligen roliga och smarta människor.

Samtidigt är det mycket som varit jobbigt, som fältveckan. Men

Text **Lova Kallin, Linnea Hålen, Henrik Lundqvist Rådmark** Foto **Bezav Mahmod/Stridsfoto**

Samlade för en grön framtid.

Strax examensprov medelst mynt (någon?).

En av Waldemar Segers höjdpunkter under soldatkarriären.

man tar sig ju igenom det ändå och sen skrattar vi åt det.

Det är egentligen rätt otippat att jag skulle hamna här. Hade aldrig tänkt tanken att göra lumpen innan mönstringsunderlaget kom. Då hände nåt i mig. Jag började träna lite mer, kollade på Jägar-

Kajsa Rumenius hade inte tänkt göra lumpen.

soldaterna på Youtube och bara – fan, det här kanske är något jag kan göra ändå!

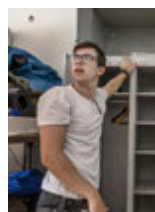
Visst kan det vara lite svårt att lyssna på ens gruppbefäl. De är ju en

kamrat liksom – i samma ålder och som ska göra samma saker som vi andra. Och hela plutonen har starka åsikter och viljor. Men det fungerar bra. Vi är också väldigt snälla, man finner sig och lyssnar på andra."

Waldemar Seger

"I början vågade jag knappt prata med någon. Det var var jättenervöst. I ungefär en dag. Sen var det som att alla kände varandra. Och det var faktiskt inte särskilt tufft, inte som jag hade väntat mig. Det här att behöva ta order, att göra som någon annan säger, det är inte heller särskilt svårt. Jag visste ju om att det skulle bli så. Nu är

det inget jag ens tänker på. Den bästa upplevelsen är nog från slutet av fältvaneveckan. Vädret hade varit jättedåligt, men under den sista dagen kom solen fram. Vi hade ett bakomläge och satt vid ett dike, njöt av solen, lyssnade på radio, åt godis och tittade på när folk sköt. Det jobbigaste? Haha, det var absolut resten av fältvaneveckan. Fast utan den hade vi ju inte upplevt den här sköna stunden i solen så starkt."

Waldemar Seger kom snabbt in i gänget.

HORNIST.. TILL HÄST

Maria Skylvik spelar valthorn i Livgardets dragonmusikkår, den ridande musikkåren i Försvarsmakten.

Hur hittade du ditt instrument – och till Livgardets dragonmusikkår?

– Det finns många musiker i min familj, så valthornet var i princip det instrument som var ledigt. Jag gillade att det var rätt udda och i Stenungsund där jag är uppvuxen, var hornister en bristvara. Därför fick jag vara med i ”stora orkestern” i Musikskolan direkt, och i musikkåren tillsammans med alla gubbar, trots att jag egentligen var för dålig. Detta gjorde att jag tidigt upptäckte den underbara gemenskap som finns i orkesterspel.

– Långt senare studerade jag på Kungliga Musikhögskolan, där jag lärde känna Alice Palm. Hon fick jobb i LDK, och tipsade mig 2012 om att söka en annan tjänst som låg ute. Vilken tur, för jag hade ingen koll på det här jobbet! Jag var nog den sista som folk såg framför sig skulle börja arbeta i Försvarsmakten och nu älskar jag det.

Vad är det bästa med att vara beriden musiker och med att vara musiker i Livgardets dragonmusikkår?

– Det bästa med att vara beriden musiker är att se hur stockholmarna och turisterna skiner upp när vi kommer spelandes längs gatorna! Jag får själv fortfarande gåshud när jag får se och höra mina

kollegor rida in på borggårdens – kan det bli pampigare än bleckblås, uniformer och hästar i skön förening?!

– Det bästa med att vara musiker i Livgardets dragonmusikkår är kollegiet i allmänhet (och min fantastiska hornsektion i synnerhet) och det faktum att vi musikaliskt gör någonting alldeles unikt.

Om du inte hade arbetat som musiker vad hade du gjort då?

– Om jag inte jobbade med att spela, så hade jag nog jobbat med barn i yngre åldrar. Kanske lågstadieföräldran. Eller kanske blivit bagare – gillar udda arbetstider och surdegsmör. ☞

Text **Jonas Dillner**

Foto **Christian Ekstedt**

AK 4

SLUTSKJUTET

I år firar en verklig veteran 60 år på jobbet. Men precis som för övriga 50-talister är pensionen nära för AK 4:an. Här är historien om ett både älskat och hatat eldhandvapen.

Text *Linus Ehn/FST Komm* Foto *Jimmy Croona/SkyddC*

MATERIEL

SLABAAM! Du träffar manöverhandtaget med sidan av pekfingret med ett inverterat ninjaslag där hela handens kraft används. Under en hundradel av en sekund glider den pedant polerade låsrullen fram och en mäktig 7,62-patron matas fram. Okej. Bara 19 kvar, men varken skyddsväst, en tunnare husvägg eller ett illa grävt värn kommer att skydda lede FI från att bli nedkämpad. Ungefär så här torde de två rätt berömda ingenjörerna Heckler och Koch ha resonerat när de satt och ritade på ett vapen för det nyligen uppväckta Bundeswehr på 1950-talets mitt.

Under andra världskriget hade samtliga krigförande upptäckt att det vore bra om militäringenjörerna kunde konstruera ett eldhandvapen som var ett mellanting mellan gevär och k-pist. Tyskarna lyckades få fram sitt Sturmgewehr 44 som imponerade i samtiden, ett ytterst fåtal kunde dessutom skruva på ett ir-sikte på dryga 2,5 kilo och kränga på sig en trälåda med bärremmar för att bära med sig batteriet på 14,3 kilo. Vad gör man inte för lite mörkerförmåga?

DEN BORTGLÖMDA KNALLPÅKEN

EFTER KRIGET PEP de tyska automatkarbinexperterna iväg till Spanien och utvecklade ett nytt vapen. Vill du skina bland militärt överintresserade personer så lär dig mer om Fusil d'Assalto för 7,92x33 mm, en närmast helt bortglömt knallpåk. När Västtyskland byggde upp sin försvarsmakt och gick med i Nato 1956 behövdes ett modernt eldhandvapen. Runt 1959 slog de fast att vapnet Automatisches Gewehr G3 var det rätta för Bundeswehr och införde detta.

Det svenska försvaret kallade sig vid den här tiden Krigsmakten. Krigsmakten hade 1958 kommit fram till att det skulle satsas på kvalitet framför kvantitet. Pansarskytteförband sattes upp och de behövde ett passande eldhandvapen. Blickarna föll, som så ofta i Krigsmaktens historia, på den tyska armén. Sagt och gjort. Det tyska eldhandvapnet köptes in 1964 för att licenstillverkas i Sverige och fick benämningen AK 4.

Omkring 200 000 sägs har tillverkats under årens lopp och det blev Natos standardkaliber 7,62x51 mm som infördes.

DRÖMMEN OM 5,56

VID KALLA KRIGETS slut och Sovjetunionens kollaps stod Försvarsmakten med en stor mängd AK 4:or. Då vapnen var tillverkade av svenska kvalitetsfabriker som Carl-Gustaf Gevärsfaktori, Husqvarna Vapenfabrik och Gevärsfaktoret i Eskilstuna så är en AK 4 i det närmaste oförstörbar. Den är också stor, tung, träffsäker och kräver mycket vård. Ett perfekt vapen för bassarna, som under kalla kriget, till vardags oftast arbetar med lantbruk, fiske eller sliter i tung industri. Är man dessutom över 1,80 lång och hänger mycket på gymmet är det ett rätt hanterbart vapen.

Den som hoppar in och ut ur fordon, kryper omkring under uppslagna maskeringsnät eller ska ut ur en stridsbåt med viss hastighet riskerar däremot problem. Många är de som drömt om en lätt och fin 5,56-karbin. Och här drar vi ett streck i den diskussionen.

Under 2000-talet har AK 4:an fått en rad förbättringar. Den som vill fördjupa sig i de olika versionerna hänvisas till Försvarsmaktens webbplats. En stor förbättring kom med

AK 4 B, där rödpunktssikte på Picatinny-skene och en ny kolv infördes. Något som inte går att förändra är kalibern. En ofrånkomlig nackdel för 7,62 mot 5,56 är att den grövre kaliberns patroner väger mer, vilket leder till att färre patroner kan föras med. Ett intressant "tänk om" är den försöksmodell av AK 4 med den gamla mauserns ammunition 6,5x55 mm, i stället införts. Patronen väger betydligt mindre, stock och handskydd i trä är onekligen elegant.

AK 4:an får 60 år i Försvarsmaktens tjänst i år. Pensionsåldern närmar sig. Det verkar däremot lite svårt att säga vilket avtal trotjänaren går under, så vi på Forum kan inte ge ett exakt datum när det blir dags för avtackning. ◀

AK 4

Kaliber: 7,62 x 51 mm NATO
Vikt, vapen utan magasin: 4,25 kg,
 Med inskjutbar kolv: 4,52 kg
Vikt, vapen med magasin: 5,3 kg,
 med AK4 B med rödpunktssikte 5,8 kg.
Längd: 1 045 mm (Med inskjutbar kolv: 800 mm)
Bredd: 45 mm
Höjd: 220 mm (inkl. magasin)
Magasin: 20 ptr/magasin
Utgångshastighet: 803 m/s
Eldhastighet: 500–650 skott/min
Räckvidd, max: 4 500 m
Antal: Okänt antal införskaffade. 40 000 ombyggda till AK4 B år 2003.
Tillverkare: Heckler & Koch GmbH, Carl-Gustaf Gevärsfaktori, Husqvarna Vapenfabrik och Gevärsfaktoret i Eskilstuna.
Kolv: (AK4 C/D) och **handskydd** (AK4C, D): Spuhr AB, Sverige
Optiskt Riktmedel/Kikarsikte 09: Hensoldt, Tyskland
Rödpunktssikte: Aimpoint, Sverige

Moderniserad AK4 B med ny kolv,
picatinnyräls med Aimpointsikte.

Första flygkåren hade satts upp 1929 i Västerås och övertagit kasernområdet efter det nedlagda Västmanlands regemente (I 18). Något flygfält fanns ännu inte utan kåren utnyttjade sjöflygstationen vid Viksäng som tillhörde Centrala flygverkstaden Västerås. Där hade också Heinkel HE 5, populärt kallad Hansa, licenstillverkats.

JÄRNVÄGEN ÄR BOMBAD!

Den 23 maj 1934 lyfte flera svenska spaningsplan i Västerås, beväpnade med bomber. Dessa skulle fällas över järnvägen på en sträcka strax nordost om Karlskoga, för att reda ut vilken skada bombfällning och sprängning kan orsaka.

Text Per Iko/Försvarsmakten

I Sverige hade ett självständigt flygvapen skapats 1926. Vilken doktrin denna nya försvarsgren skulle tillämpa var något som diskuterades ingående av 1930 års försvarskommission.

I en framtida krigföring bedömdes att järnvägsförbindelser skulle tillhöra de prioriterade målen. Från såväl försvarskommissionen som militära myndigheter samt Järnvägsstyrelsen uttrycktes därför önskemål om försök med bombfällning och sprängning av järnväg.

Det gällde dock att finna en lämplig bansträcka. Den privatbyggda Svartälvs järnväg mellan Grythyttan och Kortfors i västra Västmanland hade invigts 1889 men aldrig varit

lönsam. Redan 1910 hade staten köpt in banan på exekutiv auktion. I mars 1934 medgav regeringen att försök kunde utföras vid Svartälvs järnväg, men att banan måste återställas efteråt.

450 METER ELJÄRNVÄG

AVSIKTEN MED FÖRSÖKEN VAR att utröna verkan av flygbomber mot järnväg i olika slags terräng, relativt hur lång tid reparationsarbetet skulle ta. Försöksplatser fastställdes mellan Flosjöhyttans och Älvestorps stationer i bergsskärningar, vid bankar och över sank mark. På en sträcka av omkring 450 meter sattes åtta kontaktledningsstolpar upp för att undersöka effekten mot elektrifierad järnväg. Därtill ➤

I bergsskärningar förstörde minbomber räler och sliprar, men åstadkom endast smärre skador i skärningens sida och banvallens berggrund.

Av kontaktledningsstolparna totalförstördes endast en.

I extratåg kom en stor mängd åskådare till brosprängningen.

nedgrävdes en telefonkabel av samma typ som på stambanet.

Ytterligare moment var att pröva resultatet av olika bomber mot räls. Vid provet byttes därför de befintliga rälerna ut mot grövre (40,5 kg/m). Slutligen hade en 15 meter lång fackverksbro från en annan bandel pallats upp för sprängning bredvid järnvägen.

Under tre dagar, 23 till 25 maj 1934, utfördes försöken under ledning av chefen för Första flygkåren (den blivande Västmanlands flygflottilj, F 1), kommandörkapten Harald Enell. Järnvägsstyrelsen

organiserade avdelningar för reparation av bana, ledningar, samt telegraf- och telefonförbindelser. Bland annat medfördes 60 räler, 4 000 rälsplankor, 200 sliprar och 3 kontaktledningsstolpar, samtidigt som 16 vagnar med grus fanns i beredskap.

POLITIKER PÅ PLATS

FÖRSÖKEN HADE ÅDRAGIT sig intresse från utöver armén, marinen och flygvapnet, finska armén, flera civila myndigheter samt AB Bofors. Under den 24 maj närvarade medlemmar ur 1930 års försvarskommission.

Dag ett inleddes med spräng-

ningar av nedgrävda flygbomber i grusskärningen mellan Sirsjön och Limmingsviken samt sprängning av fackverksbron. Därefter följde bombfällning mot bergsskärning och hög bank. Ett syfte var att fastställa skillnaden i verkan vid sprängning respektive fällning. Ännu existerade inget svenskt bombflyg utan försöken utfördes med spaningsplan, S 5A (Heinkel HE 5), försedda med provisoriska anordningar. Fällningarna utfördes under dykning i 30 graders vinkel med 12 kg respektive 50 kg flygbomber. Med en otränad flygande personal åstadkoms

Vid sprängningarna slets rälerna i stor utsträckning loss från sliparna, och de närmast bomben slogs av. Så länge inte underbyggnaden skadats var reparationerna i allmänhet enkla med utbyte av förstörda räler och sliprar.

endast en träff i kanten av järnvägsbanken.

Dag två började med bombfällning mot den elektrifierade sträckan längs Limmingsviken. Både bomber med ögonblicksbrisad och rör med kort fördröjning användes. Denna gång erhöles flera träffar, både efter seriefällning och under dykning.

Den sista dagen ägnades åt sprängningar av räler, i bergsskärning och av bank över sankmark. I det sistnämnda fallet användes 50, 100 och 250 kg nedgrävda minbomber som åstadkom kratrar på upp till drygt 13 meter i diameter.

Jämförande försök gjordes också med bombsprängningar mot sträckan med kontaktledningsstolpar.

Efter de genomförda försöken kunde konstateras att

grusning ske. De nedgrävda bomberna hade däremot sprängt bort hela banvallens bredd. Såvida inte en kontaktledningsstolpe erhållit en direkträff bestod skadorna

”Efter försöken konstaterades det att skadorna inte blivit särskilt omfattande, med undantag av den sprängda banken över sankmarken.”

skadorna trots allt inte blivit särskilt omfattande, med undantag av den sprängda banken över sankmarken. Obrukbara räler och sliprar kunde enkelt bytas ut och

endast i avslitna ledningar. Den viktigaste erfarenheten var hur den organiserade reparationsberedskapen på relativt kort tid kunde återställa de uppkomna skadorna. ◀

BROTTAR SIG MOT OS

Brottaren och FMLOG-medarbetaren Evelina Hulthén har två SM-guld i brottning och siktar nu på sommar-OS i Paris. Vi mötte henne hemma i Arboga under en träning.

Vi träffar Evelina i Arboga Atletklubbs brottar-lokal en regnig vårdag. Den blå tjocka madrasserade mattan med sina ringar i gult luktar som förväntat i en träningslokal. Brottarskor-

nas sulor gnisslar svagt vid friktionen mot mattans galon. Tunga dunsar och stön hörs när uppvärmningen är igång.

– Blåttira är inget konstigt, det har jag nästan jämt, ler Evelina och sätter in tandskyddet, beredd på en match.

Kerim Kabaca, FMLOG:s förvaltare, en hyfsat vältränad och smidig man i sina bästa år, med en bakgrund inom kampsport, har antagit utmaningen att möta henne.

– Det var svettigt! utbrister Kerim efteråt.

– Jag fattade ju att hon skulle vara stark men inte så orimligt stark. Och helt sjukt snabb! Jag är imponerad över fysen men också disciplinen och attityden i övrigt.

TRÄNAR MED TIDIGARE FÖRBUNDSKAPTEN

DANIEL REDÉN, själv brottare och ordförande i Arboga Atletklubb, är både Evelinas

Evelina Hulthén.
 Bor: Arboga.
 Ålder: 23 år.
 Jobbar: FM
 Log i Arboga
 (civilanställd),
 ingår i FM Elit.
 Klubb: Arboga
 AK (Atletklubb).
 Viktklass: 57 kg.

chef på arbetet och coach inom brottningen, med uppgiften att stödja och underlätta Evelinas karriär. Hon arbetar här i Arboga med planering av utbytesenheter på FMLOG:s försörjningsenhet

– Evelina är ambassadör både som atlet och försvarsmaktsanställd. Jag stöttar med kostråd och fysträning, säger Daniel Redén.

I brottarklubben tränar Evelina teknik med tidigare

landslagstränare och förbundskapten, Patrik Magnusson och Anders "Balder" Eriksson, personer som hon har fullt förtroende för och haft som lärare ända sedan tiden i brottargymnasiet.

– Jag är jätteglad att jag har Försvarsmakten som arbetsgivare och får möjligheten att vara en del av FM Elit. Det gör att jag kan träna och tävla på arbetstid. Men utan mina närmaste arbetskamraters stöd

OM FM ELIT

FM Elit ger anställda som har exceptionella idrottstalanger möjlighet att utöva och utveckla sina förmågor, och även inspirera andra till träning samt öka intresset för Försvarsmakten som arbetsgivare. 14 medarbetare ingår för närvarande i gruppen.

EVELINAS TRÄNINGSPEPP

» Hitta någon att träna tillsammans med och åk gärna till träningen ihop.

» Utgå ifrån vad du vill uppnå och se din egen utveckling. Sätt upp små och rimliga mål för att peppa dig själv.

» Börja lätt. Lätta vikter på gymmet eller en rask promenad är en bra början.

» Variera din träning så du inte alltid springer samma runda eller alltid kör samma övningar på gymmet.

» Testa något nytt då och då, som en simtur i bassängen, en padelmatch med kompisarna eller ett cross fit-pass.

» Försök hitta glädjen i träningen – man ska träna för att det är kul.

och uppmuntran hade jag inte klarat att ta mig så långt som jag har gjort. Vi har gjort det här tillsammans, säger Evelina.

– De är verkligen med på resan! För att jag ska få det att funka inom brottningen, måste det också funka på jobbet och det gör det tack vare mina fina arbetskamrater. Det är ett helt fantastiskt arbetslag som ställer upp otroligt bra! ◀

Text **Anja Reimers/FMLOG**

DE ÄR ÅRETS ÄVENTYRARE

SAFAT (SWEDISH ARMED Forces Adventure Team) vann VM i adventure racing i Sydafrika förra året. Nyligen fick de ytterligare en utmärkelse: Årets äventyrare.

– Jag hade turen att få göra värnplikten i Försvarsmakten och det är den perfekta skolan för att bli äventyrare. Jag har sen tillbringat de senaste 20 åren på att bli så bra som möjligt på adventure racing, säger John Karlsson, K3, som mottog utmärkelsen tillsammans med sina lagkamrater Malin Hjalmarsson, Livgardet, Oskar Svärd, Ing 2 och Per Vestling, I13.

Utmärkelsen Årets äventyrare startade 2005 och utser varje år vinnare för enastående prestationer inom begreppet äventyr.

Juryns motivering: *"I en allt mer turbulent omvärld har Team Safat visat en beundransvärd*

VM-vinnarna John, Per, Malin och Oskar.

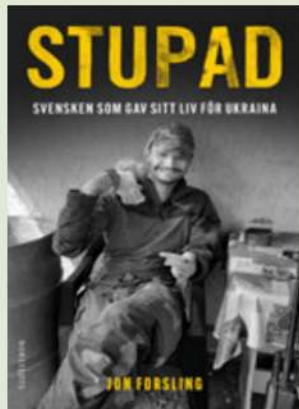
HAMFUS ANDERSSON/FÖRSVARMAKTEN

förmåga och återigen lyckat med bedriften att under mycket äventyrliga förhållande och i konkurrens med 108 multisportlag från hela världen klarat av att navigera, vandra, paddla och övervinna Sydafrikas utmanande natur så pass bra att man

återtog världsmästartiteln i den tuffaste av alla tuffa tävlingar. De har visat enastående mod och uthållighet i sina bedrifter under det 800 km långa äventyret i mycket krävande terräng, omväxlande hetta och kyla och minimalt med sömn".

BOKTIPS: STUPAD

EDVARD SELANDER FRÅN Uppsala sa upp sig från Försvarsmakten strax efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, och reste dit för att delta i kriget. Tre månader senare omkom han i ett ryskt artillerianfall. Nu har journalisten Jon Forsling skrivit en bok om Edvard, som säger något om vem han var och varför han rest till fronten.

Boken handlar inte om kriget, utan om Edvard. Eller snarare om vad som får en människa att lämna tryggheten för ett brutalt krig i ett annat land.

P 18 – ARKITEKTENS FAVORIT

DET ÄNNU FRAMVÄXANDE regementet P18 har belönats med Fortifikationsverkets arkitekturpris. Ur juryns motivering: "Det nya regementet ... har infogats på känslig alvarsmark med en arkitektur som skiljer sig från de klassiska arméregementena".

Den nya garnisonen började byggas 2018 på Tofta skjutfält. Hittills har ett 20-tal byggnader uppförts. Kasernen står klar i sommar och är en så kallad typbyggnad, som går att beställa av andra enheter i Försvarsmakten.

KUNGLIG RO

ALEXANDER OCH LOVA

lyckades knipa varsin plats vid årorna när HM Slup Vasaorden skulle ros under danske kungens besök den 6 maj.

– När jag hörde att vi skulle bidra med roddare till Vasaorden så anmälde jag mig direkt. Det är inte många som får den här chansen, säger Alexander, roddare 1, 46:e roddkompaniet.

Normalt arbetar han som soldat vid Älvsborgs amfibieregemente i Göteborg, med helt andra saker än rodd.

– Våra befäl är väldigt petiga, man blir nästan lite irriterad ibland, men det är som det ska vara. De gör ett bra jobb och jag

själv är lite av en perfektionist.

Lovisa, normalt på Marinbasen, tyckte att förberedelseiden på sex veckor verkade vara i längsta laget.

– Men när vi väl satte igång förstod jag att man behöver mycket träning. Det är mycket exercis och viktigt att det är exakt rätt. Alla ska vara tajmade och det är mycket runt omkring, utöver själva rodden, säger Lovisa.

Den ceremoniella rodden ägde rum i Stockholm under Kung Frederik X av Danmarks besök den 6 maj. HM Slup Vasaorden bemannades av soldater och sjömän från hela marinen.

OLA JACOBSEN/FÖRSVARSMAKTEN

46:e roddkompaniet, som är ett tillfälligt kompani inom fjärde sjöstridsflottiljen, leds av kapten Michael Langhard.

SIFFRAN

35 000

... portioner mat lagades i Försvarsmaktens kök under övningen Swift Response.

SMART SAGT

"Allt du behöver i livet är okunskap och självförtroende, då är framgång säkrad."

Mark Twain, författare

DET VISSTE DU INTE ...

"GIN OCH TONIC har räddat fler engelsmäns liv – och sinnen – än alla läkare i imperiet." Sanningshalten i Winston Churchills citat är svårbedömd. Men klart är att den klassiska drinkens rötter finns hos den brittiska militären. Historien är lång, den går faktiskt tillbaka till 30-åriga kriget, men går ut på att brittiska soldater behandlades mot malaria med hjälp av kinin i form av en tonic (i princip sockervatten och kinin, som utvinns ur barken hos kina-trädet), utblandad med gin för att ytterligare mildra den beska smaken. Hela historien hittar du på forces.net.

ADOBE STOCK

BOK: SOLDAT NR. 13

KRIGAREN I UKRAINA

Finländaren Ralf Sirén krigade för Ukraina strax efter Rysslands stora invasion 2022. Boken som Marcus Lindqvist skrivit utifrån hans berättelse ger en närgången, gripande bild av vardagen som soldat i den ukrainska armén.

RALF SIRÉN hade ett bra jobb, bodde i ett bättre kvarter i Amsterdam, körde Tesla och är enligt egen utsago inte typen som jagar adrenalinkickar. Skälet till att han reste till Ukraina knappt en vecka efter Rysslands stora invasion den 26 februari 2022, för att vara med i kriget, har alltså inte med äventyrlusta att göra. I boken *Soldat nr. 13* berättar Ralf att han ville göra ett avtryck, bidra till att åstadkomma något verkligt värdefullt. Så mycket mer får vi inte veta om skälen till att han ställde upp som frivillig i Ukrainas militära försvar mot Ryssland. Det är inte det boken handlar om.

Den handlar i stället om vardagen i kriget, räddslan när en kryssningsrobot slår ned 70 meter från kasernen, om dåliga befäl och brist på organisering, den starka sammanhållningen i en pluton, den enkla vardagen ("Inga onödiga tankar snurrade i huvudet, hjärnan var glasklar.").

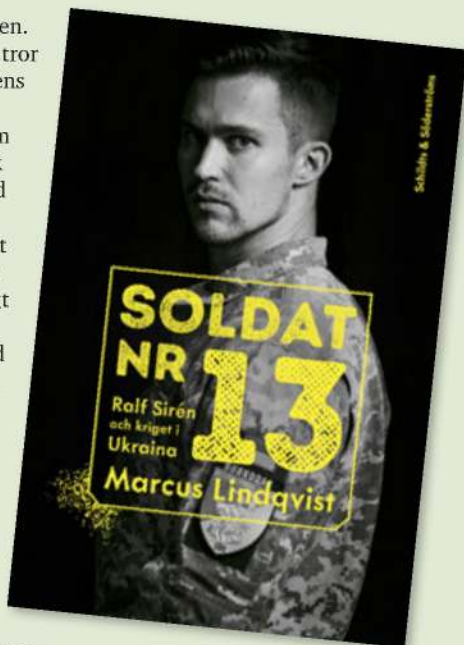
Journalisten Marcus Lindqvist har skrivit utifrån Ralfs berättelse. Rakt, konkret och utan försköningar. ("Någon låg livlös på marken, med ett stort sår i sidan och en del av

inälvorna utanför kroppen. Som ett påkört djur. Jag tror det var en av militärbasens städerskor, men jag såg inte ordentligt.") Och om hur oförberedd ukrainsk militär var på att ta hand om utländska frivilliga ("Övningarna hade inget innehåll. Vi bara sprang omkring. Det var upplagt för katastrof. Vi hade inte ens vapen, vilket vid närmare eftertanke kan ha varit lika så bra.")

Samtidigt står det våldsamma aldrig i centrum. Berättelsen kretsar runt människorna, Ralfs kollegor om man så vill.

Marcus har inte bara strukturerat och levandegjort Ralfs berättelse, utan också bidragit med fakta som ger en bild av det större sammanhanget. I stället för att ensidigt bekräfta den gängse uppfattningen i väst om ukrainsk militär som kompetent och välfungerande ger boken en mer nyanserad bild. Ralf menar exempelvis att ledarskapet var högst bristfälligt, något han tillskriver det faktum att de äldre officerarna var utbildade enligt sovjetisk modell. ("Deras order gick inte att ifrågasätta. I västerländska förband har kompani-, pluton- och gruppchefer fullmakt att fatta taktiska beslut på lägre nivå.")

Här finns en del militärstrategiska resonemang och vapentechniska detaljer, inte främst

för att tilltala möp:ar, utan snarare för att beskriva plutonens förutsättningar och förklara de utmaningar man ställdes inför. Men det som präglar boken är den frustration och osäkerhet som genomsyrade vardagen för Ralf och hans pluton, och hur i vart fall Ralf hanterade den för att kunna fortsätta.

Soldat nr. 13 har ingen agenda, inget annat syfte än att ge en enskild soldats perspektiv på inledningen av kriget i Ukraina. Den säger förvisso något om den ukrainska militären, om kriget och livet vid fronten. Men det är framför allt en bok om hur en människa blir och skapar sig en vardag som soldat. ◀

Ralf Sirén och Marcus Lindqvist.

Titel: *Soldat nr. 13. Ralf Sirén och kriget i Ukraina*

Författare: Marcus Lindqvist

Antal sidor: 216

Förlag: Schildts & Söderström

VILL STÄRKA FÖRSVARSVILJAN

Vad gör du om kriget kommer? Frågan ställs i en turnerande utställning som syftar till att skapa medvetenhet och väcka tankar kring vad man som medborgare är beredd att göra för att försvara landet. Här berättar projektledaren på Försvarsmakten, Karin Lorentzon, om satsningen.

PÅ 60-TALET, under kalla kriget, var Sveriges beredskap som störst och hoten mot Sverige var verkliga. Tanken på krig i Sverige har sedan dess varit främmande för de flesta. I dag måste vi alla återigen förbereda oss på att kriget kan bli verklighet. Vi är alla en del av Sveriges försvar och tillsammans ska vi värna vårt land. Det är dags att tänka om.

Under ett år har Försvarsmakten, Statens försvarshistoriska museer (SFHM) och Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF) turnerat runt i landet för att bygga kunskap och samtala kring vikten av motståndskraft och försvarsvilja.

Utställningen *Tänk om – tillsammans i krig och fred* har turnerat på universitet, högskolor och några gymnasieskolor under 2023/2024.

Syftet med utställningen är att öka försvarsviljan och höja medvetenheten om vikten av att vara beredd bland unga vuxna. Vi vill samtidigt bidra till en större kunskap om vår gemensamma historia och de värden vi vill försvara.

Ungefär 10 000 ungdomar har upplevt utställningen och samtalat om dessa ganska svåra frågor. Det har varit ett stort intresse och engagemang vid skolor, lärosäten och hos ung-

I en container har ett typiskt studentrum byggts upp för att på ett högst påtagligt sätt visa förödelsen efter en sprängning.

domarna. Vilket visar på vikten av kommunikation och möten. Utställningen bestod av ett "hyreshus" byggt i papp ungefär två meter högt, och en container.

I ett av fönsterna i hyreshuset ser vi filmade intervjuar i fönstren. Här möter vi två personer som var unga på 1960-talet och två personer som studerar på högskolan i dag. De berättar om hur man ser och såg på världsläget nu och då.

FÖRE OCH EFTER SPRÄNGNING

EN CONTAINER SPEGLAR ett vanligt studentrum som man först får titta in i via en film. Efter det går man in i samma studentrum (containern) men där det har skjutits in en granat genom fönstret. I den miljön får deltagarna uppleva hur rummet ser ut efter sprängningen och får även på ett intressant sätt samtidigt uppleva att det pågår ett krig utanför.

Hela utställningen har varit en stark upplevelse för många ungdomar och har satt i gång många tankar kring vad jag gör

om kriget kommer.

Utställningen ingår också som en del i Armémuseums utställning *Korsvägar: Sverige-Ukraina genom 1 000 år*, som beskriver hur Sveriges och Ukrainas vägar har korsats genom historien. Vi försöker på det sättet knyta samman stödet till Ukraina med den motståndskraft som behövs av medborgarna när ett land blir utsatt för ett krigstillstånd.

I Armémuseums utställning finns även fotoutställningen *Ögonblick och möten*, där vi med utvalda nedslag i verkligheten skildrar några av de insatser och möten som belyser Försvarsmaktens stöd till Ukraina.

Ukraina har under mycket svåra omständigheter slutit samman för rätten att själva bestämma över sin framtid. I Sverige har vi tvingats tänka om kring vår egen säkerhet och beredskap. Besök gärna Armémuseum i Stockholm och Försvarsmaktens utställning <

Text Karin Lorentzon/FST Komm

DEN GALLRADE KANNAN

I ARMÉMUSEUMS BREDA samling finns ett gäng kaffepannor. Vid en första anblick ser just den här ganska simpel ut och informationen om den är knapphändig – en klassisk kaffepetter i koppar, ett vardagsföremål. I sig är objektet kanske inte särskilt intressant, åtminstone inte till en början, men via det går det att berätta en hel del generellt exempelvis om kaffedrickandet i Sverige.

Drycken har en lång historia men det var på mitten av 1800-talet som den blev mer tillgängligt och började drickas av allmänheten. I armén, vid slutet av samma århundrade, fick, efter påtryckningar av nykterhetsrörelsen, en extra kopp kaffe ersätta den tidigare dagliga supen.

Till just denna kanna finns det lite mer specifik information. I föremålsbeskrivningen kan vi läsa: "Kanna med rödaktig ytbehandling. Spår av kaffe som kokat över".

Av allt att döma är den väl använd. Den rödaktiga ytan är mycket riktigt märkt av mörkbruna ränder. Någon gång gick kaffekokandet fel. Var det på grund av slarv, någon som glömde eller kanske hade bråtom?

RIKT REPRÉSENTERADE

VI KOMMER FÖRMODLIGEN aldrig få veta svaret på dessa frågor. Sådan är historikerns lott: förmodligen är förmodligen vårt favoritord. I Armémuseums samlingar finns sex snarlika pannor och den som slår in

"kaffepanna" på söktjänsten Digitalt museum kan snabbt konstatera att de anspråkslösa föremålen är rikt representerade på svenska museer.

I själva verket finns just denna kaffepetter inte längre kvar i Armémuseums samlingar. I februari 2021 fattades gallringsbeslutet att typen av föremål var överrepresenterad i samlingen.

I dag finns pannan i stället i det militärhistoriska museet Miliseums samlingar, som också är en del av nätverket Statens militärhistoriska arv (SMHA).

Ibland är det inte föremålet i sig som talar utan antalet och spridningen. ◀

Text **Hanna Kronblad**

BILDEN

Foto Robin Krüger/K 3

KUNGLIGT NÖJE

Kronprinsessan fortsätter förkovra sig inom det militära. I höst sätter hon sig i skolbänken för en särskild officersutbildning (SOFU). Den hisnande fyrhjuligsturen är ett minne från K 3 2021.

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

**I SEPTEMBER
ÄR DET DAGS IGEN.**

**SÖK TILL NATIONELLA
UNDERRÄTTELSEENHETEN.**

**UTBILDNINGSTART
AUGUSTI 2025.**

FÖRSVARSMAKTEN